

USTAV SFRJ IZ 1963.

Ustav Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (1963.)

Polazeći od istorijske činjenice da je radni narod Jugoslavije, s Komunističkom partijom na čelu, svojom borbom u narodnooslobodilačkom ratu i socijalističkoj revoluciji srušio stari klasni poredak zasnovan na eksploataciji, političkom ugnjetavanju i nacionalnoj neravnopravnosti, radi stvaranja društva u kome će ljudski rad i čovek biti oslobođeni od iskorišćavanja i samovolje, a svaki narod Jugoslavije i svi oni zajedno naći uslove za slobodan i svestran razvitak,

imajući u vidu da su razvitkom materijalne osnove zemlje i socijalističkih društvenih odnosa ostvarene takve društvene i političke promene kojima je prevaziđen postojeći ustav,

a u težnji da i putem jedinstvene ustavnosti učvrsti postignute tekovine i obezbedi uslove daljeg razvitka socijalističkih i demokratskih odnosa i svestranog napretka i slobode ljudi,

Savezna narodna skupština, kao najviše predstavničko telo radnog naroda i svih naroda Jugoslavije, donosi

USTAV SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

Sadržaj

1 UVODNI DEO

1.1 OSNOVNA NAČELA

1.1.1 I

1.1.2 II

1.1.3 III

1.1.4 IV

1.1.5 V

1.1.6 VI

1.1.7 VII

1.1.8 VIII

1.1.9 IX

2 DEO PRVI

2.1 DRUŠTVENO I POLITIČKO UREĐENJE

2.1.1 Glava I

2.1.1.1 UVODNE ODREDBE

2.1.2 Glava II

2.1.2.1 DRUŠTVENO-EKONOMSKO UREĐENJE

2.1.3 Glava III

2.1.3.1 SLOBODE, PRAVA I DUŽNOSTI ČOVEKA I GRAĐANINA

2.1.4 Glava IV

2.1.4.1 DRUŠTVENO-POLITIČKI SISTEM

2.1.5 Glava V

2.1.5.1 DRUŠTVENO-POLITIČKE ZAJEDNICE

2.1.5.1.1 1. Opština

2.1.5.1.2 2. Srez

2.1.5.1.3 3. Socijalistička republika

2.1.5.1.4 4. Federacija

2.1.6 Glava VI

2.1.6.1 SUDOVI I JAVNO TUŽILAŠTVO

2.1.7 Glava VII

2.1.7.1 USTAVNOST I ZAKONITOST

3 DEO DRUGI

3.1 ORGANIZACIJA FEDERACIJE

3.1.1 Glava VIII

3.1.1.1 NADLEŽNOST ORGANA FEDERACIJE

3.1.2 Glava IX

3.1.2.1 SAVEZNA SKUPŠTINA

3.1.2.1.1 1. Položaj i nadležnost

3.1.2.1.2 2. Sastav i izbor

3.1.2.1.3 3. Delokrug i rad

3.1.2.1.4 4. Odnos veća u donošenju zakona

3.1.2.1.5 5. Prava Veća naroda

3.1.2.1.6 6. Predsednik Skupštine i predsednici veća

3.1.2.1.7 7. Prava i dužnosti poslanika

3.1.2.1.8 8. Odbori i komisije

3.1.2.1.9 9. Promena Ustava

3.1.3 Glava X

3.1.3.1 PREDSEDNIK REPUBLIKE

3.1.4 Glava XI

3.1.4.1 POLITIČKO-IZVRŠNI I UPRAVNI ORGANI SAVEZNE SKUPŠTINE

3.1.4.1.1 A) Savezno izvršno veće

3.1.4.1.2 B) Savezna uprava

3.1.5 Glava XII

3.1.5.1 VRHOVNI SUD JUGOSLAVIJE

3.1.6 Glava XIII

3.1.6.1 USTAVNI SUD JUGOSLAVIJE

3.1.7 Glava XIV

3.1.7.1 NARODNA ODBRANA I JUGOSLOVENSKA NARODNA ARMIJA

4 DEO TREĆI

4.1 PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

5 VIDI JOŠ

6 IZVORI

UVODNI DEO

OSNOVNA NAČELA

I

Narodi Jugoslavije, polazeći od prava svakog naroda na samoopredeljenje, uključujući i pravo na otepljenje, na osnovu zajedničke borbe i slobodno izražene volje u narodnooslobodilačkom ratu i socijalističkoj revoluciji, a u skladu sa svojim istorijskim težnjama, svesni da je dalje učvršćivanje njihovog bratstva i jedinstva u zajedničkom interesu, ujedinili su se u saveznu republiku slobodnih i ravnopravnih naroda i narodnosti i stvorili socijalističku federativnu zajednicu radnih ljudi — Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju, u kojoj u interesu svakog naroda posebno i svih zajedno ostvaruju i obezbeđuju:

- socijalističke društvene odnose i zaštitu socijalističkog društvenog sistema,
- nacionalnu slobodu i nezavisnost,
- bratstvo i jedinstvo naroda i solidarnost radnih ljudi,
- mogućnosti i slobode za svestrani razvitak ljudske ličnosti i za zbližavanje ljudi i naroda u skladu s njihovim interesima i težnjama na putu stvaranja sve bogatije kulture i civilizacije socijalističkog društva,
- ujedinjavanje i usklađivanje napora na razvijanju materijalne osnove društvene zajednice i blagostanja ljudi,
- udruživanje sopstvenih stremljenja s naprednim težnjama čovečanstva,
- jedinstvene osnove privrednog i političkog sistema radi ostvarivanja zajedničkih interesa i ravnopravnosti naroda i ljudi,
- Radni ljudi i narodi Jugoslavije ostvaruju svoja suverena prava u federaciji kad je to u zajedničkom interesu ovim ustavom utvrđeno, a u svim ostalim odnosima — u socijalističkim republikama.

II

Socijalistički sistem u Jugoslaviji zasniva se na odnosima među ljudima kao slobodnim i ravnopravnim proizvođačima i stvaraocima, čiji rad služi isključivo zadovoljavanju njihovih ličnih i zajedničkih potreba.

U skladu s tim, neprikosnovenu osnovu položaja i uloge čoveka čini:

- društvena svojina sredstava za proizvodnju, koja isključuje povratak bilo kog sistema eksploatacije čoveka od strane čoveka i koja, ukidanjem otuđenosti čoveka od sredstava za proizvodnju i drugih uslova rada, obezbeđuje uslove za samoupravljanje radnih ljudi u proizvodnji i raspodeli proizvoda rada kao i za društveno usmeravanje privrednog razvitka,
- oslobađanje rada kao prevazilaženje istorijski uslovljenih društveno-ekonomskih nejednakosti i zavisnosti ljudi u radu, koje se obezbeđuje ukidanjem najamnih odnosa, samoupravljanjem radnih ljudi, svestranim razvitkom proizvodnih snaga, smanjivanjem društveno potrebnog radnog vremena, razvijanjem nauke, kulture i tehnike, i stalnim proširivanjem obrazovanja,
- pravo čoveka, kao pojedinca i člana radne zajednice, da uživa plodove svoga rada i materijalnog napretka društvene zajednice prema načelu „Svako prema sposobnostima — svakome prema njegovom radu“, uz obavezu da obezbeđuje razvitak materijalne osnove sopstvenog i društvenog rada i da doprinosi zadovoljavanju drugih društvenih potreba,
- samoupravljanje radnih ljudi u radnoj organizaciji, slobodno udruživanje radnih ljudi, radnih i drugih organizacija i društveno-političkih zajednica radi zadovoljavanja zajedničkih potreba i interesa, samoupravljanje u opštini i drugim društveno-političkim zajednicama radi što neposrednijeg učestvovanja građana u usmeravanju društvenog razvitka, u vršenju vlasti i u odlučivanju o drugim društvenim poslovima,

- demokratski politički odnosi koji omogućuju čoveku da ostvaruje svoje interese, pravo samoupravljanja i druga prava i uzajamne odnose da razvija svoju ličnost neposrednom aktivnošću u društvenom životu, a naročito u organima samoupravljanja, društveno-političkim organizacijama i udruženjima, koje sam stvara i preko kojih utiče na razvijanje društvene svesti i na proširivanje uslova za svoju aktivnost i za ostvarivanje svojih interesa i prava,
- jednakost prava, dužnosti i odgovornosti ljudi, u skladu s jedinstvenom ustavnošću i zakonitošću, solidarnost i saradnja radnih ljudi i radnih organizacija, njihova zainteresovanost i slobodna inicijativa u razvijanju proizvodnje i drugih društvenih i ličnih delatnosti u korist čoveka i njegove društvene zajednice,
- ekonomska i socijalna sigurnost čoveka.

Društveno-ekonomski i politički sistem proizilazi iz ovakvog položaja čoveka i služi njemu i njegovoj ulozi u društvu.

Svaki oblik upravljanja proizvodnjom i drugim društvenim delatnostima i svaki oblik raspodele koji — u vidu birokratske samovolje i privilegija zasnovanih na monopolističkom položaju, ili u vidu privatno-sopstveničke sebičnosti i partikularizma — izopačava društvene odnose zasnovane na ovakvom položaju čoveka, suprotan je pojedinačnim i opštim interesima čoveka i društveno-ekonomskom i političkom sistemu utvrđenom u ovom ustavu.

III

Sredstva za proizvodnju u društvenoj svojini, kao zajednička neotuđiva osnova društvenog rada, služe zadovoljavanju ličnih i zajedničkih potreba i interesa radnih ljudi i razvitku materijalne osnove društvene zajednice i socijalističkih društvenih odnosa. Sredstvima za proizvodnju u društvenoj svojini upravljaju neposredno radni ljudi koji rade tim sredstvima, u sopstvenom interesu i u interesu društvene zajednice, odgovorni jedni drugima i društvenoj zajednici.

Polazeći od toga da niko nema pravo svojine na društvena sredstva za proizvodnju, niko — ni društveno-politička zajednica ni radna organizacija ni pojedini radni čovek — ne može ni po kojem pravnosvojinskom osnovu prisvajati proizvod društvenog rada, ni upravljati i raspolagati društvenim sredstvima za proizvodnju i rad, niti samovoljno određivati uslove raspodele.

Rad čoveka je jedini osnov prisvajanja proizvoda društvenog rada i osnov upravljanja društvenim sredstvima.

Društveni proizvod služi obnavljanju i proširivanju materijalne osnove društvenog rada, kao i neposrednom zadovoljavanju ličnih i zajedničkih potreba radnih ljudi saglasno načelu raspodele prema radu.

Deo društvenog proizvoda namenjen obnavljanju i proširivanju materijalne osnove društvenog rada zajednička je osnova društvene reprodukcije, koju na osnovu samoupravljanja ostvaruju radni ljudi u radnim organizacijama, u međusobnoj saradnji tih organizacija i u društveno-političkim zajednicama.

Jedinstvenim sistemom raspodele obezbeđuje se da radne organizacije koriste sredstva za reprodukciju srazmerno svom udelu u njihovom stvaranju i u zavisnosti od svoje mogućnosti da ih najefikasnije koriste u okviru društvene podele rada utvrđene društvenim planovima.

Radi ostvarivanja pojedinačnih i zajedničkih interesa radnih ljudi i samoupravljanja, podsticanja njihove inicijative, stvaranja što povoljnijih uslova za razvitak proizvodnih snaga, ujednačavanja uslova rada, ostvarivanja raspodele prema radu i razvitka socijalističkih odnosa, društvena zajednica planiranjem usmerava i usklađuje razvitak privrede i materijalne osnove drugih društvenih delatnosti. Planiranje vrše radni ljudi u radnim organizacijama, kao nosioci proizvodnje i društvenog rada, i društveno-političke zajednice u vršenju svojih društveno-ekonomskih funkcija.

Društvenim planom Jugoslavije usklađuju se osnovni odnosi u proizvodnji i raspodeli. U okviru tih odnosa i jedinstvenog privrednog sistema, radni ljudi u radnim organizacijama i društveno-političkim zajednicama samostalno planiraju i razvijaju materijalnu osnovu svoje delatnosti.

Radi ujednačavanja materijalnih uslova društvenog života i rada radnih ljudi, radi što skladnijeg razvoja privrede kao celine i radi ostvarivanja materijalne osnove ravnopravnosti naroda Jugoslavije, društvena zajednica u opštem interesu posvećuje posebnu pažnju bržem razvitku proizvodnih snaga u privredno nedovoljno razvijenim republikama i krajevima i u tu svrhu obezbeđuje potrebna sredstva i preduzima druge mere.

Društvena svojina sredstava za proizvodnju je osnova sopstvenim radom stečene lične svojine koja služi zadovoljavanju ličnih potreba i interesa čoveka.

U cilju razvijanja socijalističkih odnosa u poljoprivredi i unapređivanja poljoprivredne proizvodnje obezbeđuju se uslovi za razvitak proizvodnje na osnovu društvenih sredstava i društvenog rada, kao i za udruživanje zemljoradnika i njihovu saradnju s radnim organizacijama, na načelu dobrovoljnosti.

Uživajući Ustavom utvrđeno pravo svojine na obradivo zemljište zemljoradnici imaju pravo i obavezu da iskorišćavaju to zemljište radi unapređivanja poljoprivredne proizvodnje u sopstvenom interesu i interesu društvene zajednice.

IV

Sve oblike upravljanja, uključujući i političku vlast, stvaraju radnička klasa i ceo radni narod za sebe u cilju organizovanja društva kao slobodne zajednice proizvođača, i to obezbeđuju

- ostvarivanjem društvenog samoupravljanja kao osnove društveno-političkog sistema,
- odlučivanjem građana o svim društvenim poslovima neposredno ili preko delegata koje oni biraju u predstavnička tela društveno-političkih zajednica i u druge organe društvenog samoupravljanja,
- uspostavljanjem i razvijanjem ravnopravnih i demokratskih odnosa među građanima, ostvarivanjem ljudskih i građanskih sloboda i prava u skladu s jačanjem solidarnosti, ispunjavanjem društvenih dužnosti građana i materijalnim i društvenim razvitkom socijalističke zajednice,
- ličnom odgovornošću svih nosilaca javnih funkcija, a posebno nosilaca funkcija vlasti, i odgovornošću političko-izvršnih i upravnih organa predstavničkom telu društveno-političke zajednice i javnosti,
- sudskom kontrolom ustavnosti i zakonitosti, društvenim nadzorom nad radom državnih organa, organa društvenog samoupravljanja i organizacija koje vrše poslove od javnog interesa,
- društveno-političkom aktivnošću socijalističkih snaga organizovanih u društveno-političkim organizacijama.
-

Funkcije vlasti utvrđene ustavom poveravaju se predstavničkim telima društveno-političkih zajednica kao teritorijalnim organima društvenog samoupravljanja. Predstavnička tela su konstituisane i smenjive u opštini izabrane delegacije svih građana, a posebno radnih ljudi u radnim zajednicama.

Osim funkcije vlasti i opštih poslova društvenog samoupravljanja, koje vrše preko predstavničkih tela i njima odgovornih organa, građani odlučuju o društvenim poslovima u radnim i drugim samoupravnim organizacijama i putem oblika neposrednog odlučivanja, a svoje druge zajedničke interese ostvaruju i u društveno-političkim organizacijama i udruženjima, koje sami osnivaju.

U socijalističkim društvenim odnosima i uslovima društvenog samoupravljanja radni ljudi se dobrovoljno udružuju u sindikate radi što neposrednije saradnje u ostvarivanju i razvijanju socijalističkih društvenih odnosa i društvenog samoupravljanja, u usklađivanju svojih pojedinačnih i zajedničkih interesa sa opštim interesima, u ostvarivanju načela raspodele prema radu i u osposobljavanju radnika za rad i upravljanje, kao i radi preduzimanja inicijative i mera za zaštitu svojih prava i interesa i radi

poboljšavanja svojih životnih i radnih uslova, razvijanja solidarnosti, usklađivanja mišljenja i međusobnih odnosa i rešavanja drugih pitanja od zajedničkog interesa.

Naposredno i preko svojih društveno-političkih organizacija i udruženja građani su pokretači društvenih aktivnosti, vrše javnu kontrolu nad radom organa vlasti i drugih nosilaca javnih funkcija, stvaraju norme međusobnih odnosa i pružaju podršku državnim organima, organima društvenog samoupravljanja i organizacijama koje vrše poslove od javnog interesa.

Radi ostvarivanja samoupravljanja i drugih prava građana obezbeđuje se javnost u radu državnih organa, organa društvenog samoupravljanja, organizacija i nosilaca javnih funkcija, i stvaraju se uslovi da građanin bude svestrano obavешten i osposobljen za vršenje društvenih poslova.

Načelom ograničenja ponovnog izbora i postavljenja na određene funkcije obezbeđuje se smenjivost nosilaca funkcija vlasti i drugih određenih javnih funkcija, radi što šireg učešća građana u vršenju javnih funkcija i učvršćivanja i razvijanja demokratskih odnosa u društvu.

V

Socijalistički savez radnog naroda Jugoslavije, stvoren u narodnooslobodilačkom ratu i socijalističkoj revoluciji kao dobrovoljni demokratski savez građana najširi je oslonac društveno-političke aktivnosti i društvenog samoupravljanja radnog naroda.

U Socijalističkom savezu radnog naroda Jugoslavije građani raspravljaju:

- društveno-politička pitanja iz svih oblasti društvenog života, usklađuju mišljenja i donose političke zaključke u pogledu rešavanja tih pitanja, usmeravanja društvenog razvitka i jačanja samoupravljanja, ostvarivanja prava i interesa čoveka i građanina i unapređivanja socijalističkih i demokratskih odnosa,
- iznose svoja mišljenja i ocene u pogledu rada državnih organa, organa društvenog samoupravljanja, organizacija i nosilaca javnih funkcija, i vrše društvenu kontrolu nad njihovim radom, naročito u pogledu obezbeđivanja javnosti i odgovornosti u njihovom radu,
- bore se za ostvarivanje i zaštitu svih oblika društveno-političkog života koji podstiču socijalistički i demokratski razvitak, pokreću političku inicijativu u svim oblastima društvenog života obezbeđuju što potpunije ostvarivanje svojih izbornih i drugih prava,
- stvaraju uslove za svestrano učestvovanje omladine i njenih organizacija u društvenom i političkom životu,
- bore se za humane odnose među ljudima, za razvijanje socijalističke svesti i normi socijalističkog načina života kao i za otklanjanje pojava koje sputavaju razvitak socijalističkih i demokratskih društvenih odnosa ili im na drugi način nanose štetu.

VI

Savez komunista Jugoslavije, pokretač i organizator narodnooslobodilačke borbe i socijalističke revolucije, nužnošću istorijskog razvitka postao je organizovana rukovodeća snaga radničke klase i radnog naroda u izgrađivanju socijalizma i u ostvarivanju solidarnosti radnih ljudi i bratstva i jedinstva naroda.

Savez komunista svojim usmeravajućim idejnim i političkim radom u uslovima socijalističke demokratije i društvenog samoupravljanja osnovni je pokretač političke aktivnosti radi zaštite i daljeg razvitka tekovina socijalističke revolucije i socijalističkih društvenih odnosa, a posebno radi jačanja socijalističke društvene i demokratske svesti ljudi.

VII

Polazeći od uverenja da su miroljubiva koegzistencija i aktivna saradnja država i naroda bez obzira na razlike u njihovom društvenom uređenju, neophodan uslov mira i društvenog napretka u svetu, Jugoslavija zasniva svoje međunarodne odnose na načelima poštovanja nacionalne suverenosti n ravnopravnosti, nemešanja u unutrašnje poslove drugih zemalja, rešavanja međunarodnih sporova mirnim putem, i socijalističkog internacionalizma. U svojim međunarodnim odnosima Jugoslavija se pridržava načela Povelje Ujedinjenih nacija, ispunjava svoje međunarodne obaveze i aktivno učestvuje u delatnosti međunarodnih organizacija kojima pripada.

Radi ostvarivanja ovih načela Jugoslavija se zalaže:

- za uspostavljanje i razvitak svih oblika međunarodne saradnje koji služe učvršćivanju mira, jačanju uzajamnog poštovanja i prijateljstva naroda i država i njihovom zbližavanju, za najširu i što slobodniju razmenu materijalnih i duhovnih dobara, za slobodu međusobnog obaveštavanja i za razvijanje drugih odnosa koji doprinose ostvarivanju zajedničkih privrednih, kulturnih i drugih interesa država, naroda i ljudi, a posebno razvitku demokratskih i socijalističkih odnosa u međunarodnoj saradnji, kao i društvenom napretku uopšte,
- za odbacivanje upotrebe sile ili pretnje silom u međunarodnim odnosima i za ostvarivanje opšteg i potpunog razoružanja,
- za pravo svakog naroda da slobodno određuje i izgrađuje svoje društveno i političko uređenje putevima i sredstvima koje slobodno bira,
- za pravo naroda na samoopredeljenje i nacionalnu nezavisnost i za njihovo pravo da radi postizanja ovih pravednih ciljeva vode oslobodilačku borbu,
- za međunarodnu podršku narodima koji vode pravednu borbu za svoju nacionalnu nezavisnost i oslobođenje od kolonijalizma i nacionalnog ugnjetavanja,
- za razvijanje takve međunarodne saradnje koja obezbeđuje ravnopravne ekonomske odnose u svetu, suvereno raspolaganje nacionalnim prirodnim bogatstvima i stvaranje uslova za brži razvitak nedovoljno razvijenih zemalja.

Zalažući se za svestranu političku, ekonomsku i kulturnu saradnju s drugim narodima i državama, Jugoslavija, kao socijalistička zajednica naroda, zastupa gledište da ta saradnja treba da doprinosi stvaranju novih demokratskih oblika povezivanja država, naroda i ljudi, koji odgovaraju interesima naroda i društvenom napretku, i u tom pogledu ona je otvorena zajednica.

VIII

Društveno-politički odnosi i oblici utvrđeni ovim ustavom usmereni su ka proširivanju uslova za dalji razvitak socijalističkog društva, za prevazilaženje njegovih protivrečnosti i za takav društveni napredak koji će, na osnovu svestrane razvijenosti proizvodnih snaga, visoke proizvodnosti rada, obilja proizvoda i svestranog razvitka čoveka kao slobodne ličnosti, omogućiti razvijanje takvih društvenih odnosa u kojima će se ostvarivati načelo komunizma „Svako prema sposobnostima — svakome prema potrebama“.

U tom cilju svi državni organi organi društvenog samoupravljanja, organizacije i građani neposredno, pozvani su da celokupnom svojom delatnošću:

- proširuju i jačaju materijalnu osnovu društva i života pojedinaca razvijanjem proizvodnih snaga, podizanjem proizvodnosti rada i stalnim unapređivanjem socijalističkih društvenih odnosa,
- stvaraju uslove u kojima će se prevazilaziti društveno-ekonomske razlike između umnog i fizičkog rada i u kojima će ljudski rad postajati sve punije ispoljavanje stvaralaštva i ljudske ličnosti,

- proširuju i razvijaju sve oblike društvenog samoupravljanja i socijalističkog demokratizma, naročito u oblastima u kojima preovlađuju funkcije političke vlasti, ograničavaju prinudu i stvaraju uslove za njeno otklanjanje, i izgrađuju među ljudima odnose zasnovane na svesti o zajedničkim interesima i na slobodnoj delatnosti čoveka,
- doprinose ostvarivanju ljudskih sloboda i prava, humanizovanju društvene sredine i ljudske ličnosti, jačanju solidarnosti i čovečnosti među ljudima i poštovanju ljudskog dostojanstva,
- razvijaju svestranu saradnju i zbližavanje sa svim narodima, u skladu s progresivnim težnjama čovečanstva ka stvaranju slobodne zajednice svih naroda sveta.

IX

Izražavajući osnovna načela socijalističkog društva i njegovog napretka, ovaj deo Ustava je i osnova tumačenja ustava i zakona, kao i delovanja svih i svakoga.

DEO PRVI

DRUŠTVENO I POLITIČKO UREĐENJE

Glava I

UVODNE ODREDBE

Član 1

Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija je savezna država dobrovoljno ujedinjenih i ravnopravnih naroda i socijalistička demokratska zajednica zasnovana na vlasti radnog naroda i samoupravljanju.

Član 2

Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju sačinjavaju socijalističke republike Bosna i Hercegovina, Makedonija, Slovenija, Srbija, Hrvatska i Crna Gora.

Teritorija Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije jedinstvena je i sačinjavaju je teritorije socijalističkih republika.

Član 3

Grb Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije predstavlja polje okruženo žitnim klasjem. Klasje je dole povezano trakom na kojoj je ispisan datum 29 XI 1943. Između vrhova klasja je crvena petokraka zvezda. Usred polja nalazi se šest koso položenih buktinja čiji se plamenovi spajaju u jedan plamen.

Član 4

Zastava Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije sastoji se iz tri boje, plave, bele i crvene, sa crvenom petokrakom zvezdom u sredini. Odnos širine i dužine zastave je jedan prema dva. Boje zastave su položene vodoravno, i to ovim redom odozgo plavo, belo i crveno. Svaka boja zauzima jednu trećinu širine zastave. Zvezda ima pravilan petokraki oblik i zlatnu (žutu) ivicu. Središna tačka zvezde poklapa se s tačkom u kojoj se seku dijagonale zastave. Gornji krak zvezde ulazi do polovine plave boje zastave, tako da donji kraci zvezde dobijaju odgovarajuće mesto u crvenoj boji zastave.

Član 5

Glavni grad Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je Beograd.

Glava II

DRUŠTVENO-EKONOMSKO UREĐENJE

Član 6

Osnovu društveno-ekonomskog uređenja Jugoslavije čine slobodan udružen rad sredstvima za proizvodnju u društvenoj svojini i samoupravljanje radnih ljudi u proizvodnji i raspodeli društvenog proizvoda u radnoj organizaciji i društvenoj zajednici.

Član 7

Jedino rad i rezultati rada određuju materijalni i društveni položaj čoveka.

Niko ne može neposredno ili posredno sticati materijalne i druge koristi eksploatacijom tuđeg rada.

Član 8

Sredstva za proizvodnju i druga sredstva društvenog rada, kao i rudna i druga prirodna bogatstva, društvena su svojina.

Raspolaganje pojedinim sredstvima za proizvodnju i drugim stvarima u društvenoj svojini i druga prava na ta sredstva i stvari određuju se zakonom u skladu s njihovom prirodom i namenom.

Član 9

Samoupravljanje u radnoj organizaciji obuhvata naročito pravo i dužnost radnih ljudi da

- 1) upravljaju radnom organizacijom neposredno ili preko organa upravljanja koje sami biraju,
- 2) organizuju proizvodnju ili drugu delatnost, staraju se o razvoju radne organizacije i utvrđuju planove i programe rada i razvoja,
- 3) odlučuju o razmeni proizvoda i usluga i o drugim pitanjima poslovanja radne organizacije,
- 4) odlučuju o upotrebi društvenih sredstava i o raspolaganju njima i koriste ih ekonomski celishodno radi postizanja najvećeg efekta za radnu organizaciju i društvenu zajednicu,
- 5) raspoređuju dohodak radne organizacije i obezbeđuju razvoj materijalne osnove svog rada, raspodeljuju dohodak na radne ljude, ispunjavaju obaveze radne organizacije prema društvenoj zajednici,
- 6) odlučuju o stupanju radnih ljudi u radnu organizaciju, o prestanku njihovog rada i o drugim međusobnim radnim odnosima, određuju radno vreme u radnoj organizaciji u skladu sa opštim uslovima rada, uređuju druga pitanja od zajedničkog interesa, obezbeđuju unutrašnju kontrolu i javnost rada,
- 7) uređuju i unapređuju uslove svog rada, organizuju zaštitu na radu i odmor, obezbeđuju uslove za svoje obrazovanje i podizanje ličnog i društvenog standarda,

8) odlučuju o izdvajanju dela radne organizacije u posebnu organizaciju i o spajanju i udruživanju radne organizacije s drugim radnim organizacijama.

Ostvarujući samoupravljanje, radni ljudi u društveno-političkim zajednicama odlučuju o usmeravanju privrednog i društvenog razvitka, o raspodeli društvenog proizvoda i o drugim pitanjima od zajedničkog interesa.

U upravljanju radnom organizacijom, u poslovima od posebnog društvenog interesa mogu učestvovati i zainteresovani građani i predstavnici zainteresovanih organizacija i društvene zajednice.

Radi obezbeđivanja jedinstvenog društveno-ekonomskog položaja radnih ljudi, zakonom i statutom utvrđuju se prava samoupravljanja radnih ljudi koji rade u državnom organu, društveno-političkoj organizaciji ili udruženju, u skladu s prirodom delatnosti tih organa i organizacija.

Radni ljudi ostvaruju samoupravljanje u jedinstvenom društveno-ekonomskom sistemu u skladu sa ustavom, zakonima i statutom, i odgovorni su za svoj rad.

Protivustavan je svaki akt kojim se nanosi povreda pravu samoupravljanja radnih ljudi.

Član 10

Radni ljudi koji rade u radnoj organizaciji uspostavljaju, kao članovi radne zajednice, međusobne radne odnose i ravnopravni su u samoupravljanju.

Organizacija rada i upravljanje u radnoj organizaciji treba da omoguće da radni ljudi na svakom stupnju i u svim delovima radnog procesa, koji predstavljaju celinu, što neposrednije odlučuju o pitanjima rada, o uređivanju međusobnih odnosa, raspodeli dohotka i drugim pitanjima svog ekonomskog položaja, obezbeđujući istovremeno najpovoljnije uslove za rad i poslovanje radne organizacije kao celine.

Član 11

Proizvod društvenog rada ostvaren u radnim organizacijama, kao osnova društvene reprodukcije i zadovoljavanja društvenih potreba i ličnih i zajedničkih potreba radnih ljudi, raspoređuje se u okviru jedinstvenog sistema raspodele i na osnovu jedinstvenih uslova i merila, kojima se obezbeđuje društvena reprodukcija, raspodela prema radu i društveno samoupravljanje.

Radna organizacija — pošto obezbedi sredstva kojima obnavlja vrednost sredstava utrošenih u radu i po izdvajanju dela ostvarene vrednosti proizvoda radi ujednačavanja uslova rada i sticanja dohotka, raspoređuje dohodak radne organizacije na deo koji služi proširivanju materijalne osnove rada i na deo za zadovoljavanje ličnih i zajedničkih potreba radnih ljudi.

Radnoj organizaciji obezbeđuje se za proširivanje materijalne osnove njenog rada deo ostvarene vrednosti proizvoda srazmerno njenom udelu u stvaranju sredstava za društvenu reprodukciju, a u neprivrednim delatnostima saglasno zadacima radne organizacije i društvenim potrebama. Za zadovoljavanje ličnih i zajedničkih potreba radnih ljudi radnoj organizaciji pripada deo ostvarene vrednosti proizvoda srazmerno proizvodnosti rada radnih ljudi i zavisno od poslovnog uspeha radne organizacije, a u neprivrednim delatnostima — srazmerno rezultatima rada u zadovoljavanju društvenih potreba.

Sredstva radne organizacije namenjena obnavljanju i proširivanju materijalne osnove rada, kao zajednička sredstva društvene reprodukcije, služe proširivanju materijalne osnove radne organizacije i društvene zajednice kao celine. Radna organizacija raspolaže ovim sredstvima u skladu s jedinstvenim načelima korišćenja sredstava društvene reprodukcije, utvrđenim saveznim zakonom, i uslovima i

merilima određenim propisima kojima se obezbeđuje usklađivanje privrednog razvitka i ostvarivanje drugih odnosa predviđenih društvenim planovima.

Radnoj organizaciji obezbeđuje se da za proširivanje materijalne osnove svog rada, pored sredstava koja je stvorila svojim radom, pod jednakim uslovima koristi i druga društvena sredstva u skladu s jedinstvenim načelima kreditnog sistema.

Član 12

Svakom radnom čoveku u radnoj organizaciji pripada, saglasno načelu raspodele prema radu, lični dohodak prema rezultatima njegovog rada i rada radne jedinice i radne organizacije kao celine.

Član 13

Radnu organizaciju mogu osnovati, saglasno zakonu, društveno-političke zajednice, radne i druge organizacije i građani.

Radna organizacija se osniva kao preduzeće ili druga privredna organizacija za delatnosti u oblasti privrede ili kao ustanova ili druga organizacija za delatnosti u oblasti obrazovanja, nauke, kulture, zaštite zdravlja, socijalne zaštite ili drugih društvenih službi.

Radne organizacije, bez obzira na to ko ih je osnovao, imaju isti položaj.

Zakonom se mogu propisivati uslovi za spajanje radnih organizacija, kao i za osamostaljivanje ili izdvajanje njihovih pojedinih delova.

Član 14

Radni ljudi koji ličnim radom samostalno vrše kulturnu, profesionalnu ili drugu sličnu delatnost imaju u načelu isti društveno-ekonomski položaj i u osnovi ista prava i obaveze kao i radni ljudi u radnim organizacijama.

Radni ljudi koji vrše ovakve delatnosti mogu udruživati svoj rad i obrazovati privremene ili trajnije radne zajednice, koje imaju u osnovi isti položaj kao i radne organizacije i u kojima radni ljudi imaju u osnovi ista prava i dužnosti kao i radni ljudi u radnim organizacijama.

Zakonom se utvrđuju uslovi pod kojima ovi radni ljudi i njihove zajednice ostvaruju svoja prava i ispunjavaju obaveze, kao i uslovi pod kojima oni u vršenju svoje delatnosti mogu koristiti društvena sredstva i upravljati njima.

Član 15

Radna organizacija je samostalna i samoupravna organizacija.

Radna organizacija ima svojstvo pravnog lica i nosilac je određenih prava u pogledu sredstava u društvenoj svojini kojima upravlja. Radnoj organizaciji ne mogu se ta prava oduzeti, niti se ona mogu ograničiti, osim ako to zahteva opšti interes utvrđen saveznim zakonom i u postupku propisanom tim zakonom, i uz odgovarajuću naknadu.

Radna organizacija dužna je očuvati nesmanjenu vrednost društvenih sredstava kojima upravlja.

Radna organizacija odgovara za svoje obaveze društvenim sredstvima kojima upravlja.

Član 16

Na osnovu zakona mogu se propisivati opšti uslovi za vršenje određenih delatnosti radnih organizacija od posebnog društvenog interesa.

Samo na osnovu saveznog zakona mogu se propisivati uslovi pod kojima se u unutrašnjem prometu vrši razmena proizvoda i usluga.

Saveznim zakonom utvrđuju se uslovi razmene proizvoda i usluga i uslovi poslovanja radnih organizacija u odnosima sa inostranstvom.

Član 17

Radi organizovanja i podsticanja društvenog rada i saradnje radnih ljudi koji rade svojim sredstvima rada u oblasti poljoprivrede i u drugim oblastima privrede, radi povezivanja tih delatnosti s društvenom privredom i proširivanja socijalističkih društvenih odnosa u tim oblastima, osnivaju se zadruge kao radne organizacije. Članstvo u zadrugama je dobrovoljno. Zakonom i statutom zadruge ili druge radne organizacije može se predvideti da radni ljudi koji rade svojim sredstvima rada i trajno privredno saraduju s radnom organizacijom učestvuju u upravljanju radnom organizacijom u poslovima u kojima saraduju.

Zakonom se može propisati obaveza udruživanja zemljoradnika koji rade svojim sredstvima rada ili njihove saradnje sa određenom radnom organizacijom, radi izvođenja melioracionih radova, boljeg iskorišćavanja meliorisanog zemljišta, iskorišćavanja voda i odbrane od voda, zaštite zemljišta od erozije i uređenja bujica, ili kad to zahteva poseban društveni interes u oblasti gajenja i iskorišćavanja šuma ili unapređivanja poljoprivredne proizvodnje na određenim zemljištima.

Član 18

Privredna organizacija može, pod uslovima i u postupku koji su predviđeni saveznim zakonom, biti ukinuta ako nije u mogućnosti da obnavlja sredstva za proizvodnju i druga sredstva rada kojima upravlja ili da ispunjava druge zakonom određene obaveze.

Privredna organizacija može, pod uslovima i u postupku koji su predviđeni saveznim zakonom, biti privremeno stavljena pod prinudnu upravu ako je svojim poslovanjem teško oštetila društvene interese.

Ustanova može, pod uslovima i u postupku predviđenim zakonom, biti ukinuta ako više ne ispunjava uslove određene zakonom ili ako nema uslova za vršenje njene delatnosti.

Član 19

Radi ostvarivanja racionalne podele rada i poslovanja u pitanjima od zajedničkog interesa, radne organizacije mogu se udruživati u poslovna udruženja.

Radne organizacije mogu se udruživati i radi unapređivanja proizvodnje ili drugih svojih delatnosti međusobne saradnje i razmatranja i rešavanja drugih pitanja od zajedničkog interesa.

Upravljanje udruženjima radnih organizacija zasniva se na načelima samoupravljanja radnih ljudi u udruženim radnim organizacijama.

Radne organizacije mogu ujedinjavati svoja sredstva radi unapređivanja i razvijanja svoje delatnosti i zaključivati druge sporazume o zajedničkoj delatnosti i poslovanju.

Na osnovu saveznog zakona mogu se ustanovljavati komore i poslovne zajednice i propisivati uslovi za obavezno udruživanje određenih vrsta radnih organizacija u komore i poslovne zajednice.

Član 20

Zemlja je dobro od opšteg interesa.

Spako zemljište mora se iskorišćavati u skladu sa zakonom predviđenim opštim uslovima kojima se obezbeđuje racionalno iskorišćavanje zemljišta i drugi opšti interesi.

Šume i šumsko zemljište uživaju posebnu zaštitu određenu zakonom.

Član 21

Društvena zajednica obezbeđuje materijalne i druge uslove za osnivanje i razvitak poljoprivrednih radnih organizacija na osnovu društvene svojine zemlje i društvenog rada, kao i za saradnju zemljoradnika sa zadružnim i drugim radnim organizacijama.

Zemljoradnicima se zajemčuje pravo svojine na obradivo poljoprivredno zemljište u najvećoj površini od deset hektara po domaćinstvu.

Zakonom se određuje u kojim granicama i pod kojim uslovima zemljoradnici mogu imati pravo svojine na drugo zemljište, kao i u kojim granicama i pod kojim uslovima ostali građani mogu imati pravo svojine na poljoprivredno i drugo zemljište.

Pravo svojine na šume i šumsko zemljište uređuje se zakonom.

Član 22

Građani mogu ličnim radom, u granicama i pod uslovima koje zakon odredi, vršiti poljoprivrednu, zanatsku i drugu uslužnu ili sličnu delatnost radi sticanja dohotka.

Zakonom se određuje u kojim granicama i pod kojim uslovima građani mogu imati pravo svojine na sredstva rada i na poslovne prostorije za vršenje poljoprivredne, zanatske i druge uslužne ili slične delatnosti ličnim radom.

Zabranjeno je zapošljavanje tuđe radne snage radi sticanja dohotka.

U oblasti poljoprivredne proizvodnje, zanatstva i drugih uslužnih ili sličnih delatnosti koje građani vrše svojim sredstvima rada, može se dozvoliti, u granicama i pod uslovima koje zakon odredi, upotreba dopunskog rada drugih lica.

Član 23

Građanima se zajemčuje pravo svojine na predmete koji služe ličnoj potrošnji, upotrebi ili zadovoljavanju njihovih kulturnih i drugih ličnih potreba.

Građani mogu imati pravo svojine na stambene zgrade i stanove za zadovoljavanje ličnih i porodičnih potreba, kao i za vršenje delatnosti ličnim radom u skladu s pravom građana zajemčenim ovim ustavom i sa uslovima koje određuje zakon.

Saveznim zakonom se određuju granice prava svojine na stambene zgrade i stanove.

Član 24

Zakonom se određuju uslovi pod kojima društveno-političke organizacije i udruženja građana mogu imati pravo svojine na nepokretnosti i druge stvari koje služe ostvarivanju zajedničkih interesa njihovih članova i zadataka organizacije, kao i uslovi pod kojima oni mogu raspolagati društvenim sredstvima koja služe istom cilju.

Član 25

Nepokretnosti na koje građani i pravna lica imaju pravo svojine mogu se, uz pravičnu naknadu, eksproprisati ili se to pravo može ograničiti, ako to zahteva opšti interes utvrđen na osnovu saveznog zakona.

Pravo svojine na predmete od posebnog kulturnog značaja može se na osnovu zakona ograničiti ako to zahteva opšti interes.

Član 26

Radi obezbeđivanja uslova za što povoljniji privredni i društveni razvitak, ujednačavanja opštih uslova za rad i sticanje dohotka, utvrđivanja opštih merila za raspodelu društvenog proizvoda, ostvarivanja načela raspodele prema radu i razvitka socijalističkih društvenih odnosa, društveno-političke zajednice, u okviru svojih prava i dužnosti, preduzimaju mere za ostvarivanje jedinstvenog privrednog sistema, planiraju razvoj privrede i materijalne osnove drugih delatnosti i u tu svrhu donose društvene planove.

Radi ostvarivanja odnosa utvrđenih društvenim planovima društveno-političke zajednice donose propise i druge opšte akte, obrazuju društvene fondove i društvene rezerve i preduzimaju ekonomske i druge mere.

Društveno-političke zajednice imaju svojstvo pravnog lica.

Član 27

Sredstva društvene reprodukcije ostvarena na teritoriji društveno-političkih zajednica, kao zajednička sredstva društvene reprodukcije, koriste se u tim zajednicama srazmerno udelu radnih ljudi u njihovom stvaranju. Ova sredstva se koriste u skladu s jedinstvenim načelima korišćenja sredstava društvene

reprodukcije i sa uslovima i merilima određenim propisima kojima se obezbeđuje usklađivanje privrednog razvitka i ostvarivanje drugih odnosa predviđenih društvenim planovima.

Za razvitak materijalne osnove društveno-političkih zajednica služe i druga društvena sredstva u skladu sa jedinstvenim načelima kreditnog sistema.

Društveno-političkim zajednicama pripadaju iz ličnih dohodaka kao i iz drugih izvora koje utvrđuje savezni zakon, u skladu s načelom raspodele prema radu, sredstva za podmirivanje društvenih potreba na njihovoj teritoriji, i one samostalno utvrđuju ta sredstva i raspoložu njima.

Privredno nedovoljno razvijenoj republici i kraju društvena zajednica obezbeđuje materijalne i druge uslove za njihov brži privredni razvitak i stvaranje materijalne osnove društvenih delatnosti.

Član 28

Teritorija Jugoslavije predstavlja jedinstveno privredno i carinsko područje.

Promet robe i usluga slobodan je na celoj teritoriji Jugoslavije i može se ograničiti samo na osnovu saveznog zakona.

Radne organizacije mogu pod jednakim uslovima vršiti privredne i druge delatnosti na celoj teritoriji Jugoslavije.

Član 29

Novčani i kreditni sistem su jedinstveni.

Platni promet vrši se po jedinstvenim načelima.

Radne i druge samoupravne organizacije, društveno-političke zajednice i njihovi organi i svako ko raspoláže društvenim sredstvima obavezno vrše sva plaćanja i druge poslove platnog prometa i deponuju novčana sredstva, na način određen saveznim zakonom.

Radne organizacije i društveno-političke zajednice imaju pod jednakim uslovima utvrđenim na osnovu saveznog zakona pravo na dobijanje kredita od banaka.

Banke su privredne organizacije čija je delatnost od posebnog društvenog interesa. Položaj, prava i obaveze i poslovanje banaka uređuju se saveznim zakonom.

Status Narodne banke Jugoslavije određuje se saveznim zakonom.

Član 30

Zabranjeno je udruživanje ili spajanje radnih organizacija i svaka druga delatnost organizacije ili državnog organa koja je upravljena na sprečavanje ili ograničavanje slobodne razmene dobara i usluga radi sticanja materijalnih i drugih preimućstava koja se ne zasnivaju na njihovom radu, ili kojom se narušavaju socijalistički ekonomski odnosi ili stvaraju drugi neravnopravni odnosi u poslovanju ili se nanosi šteta opštim interesima utvrđenim saveznim zakonom.

Član 31

Evidenciju i kontrolu raspolaganja društvenim sredstvima, kao i kontrolu izvršavanja obaveza radnih i drugih samoupravnih organizacija i društveno-političkih zajednica, vrši jedinstvena služba društvenog knjigovodstva.

Služba društvenog knjigovodstva je samostalna u svom radu.

Glava III

SLOBODE, PRAVA I DUŽNOSTI ČOVEKA I GRAĐANINA

Član 32

Slobode i prava čoveka i građanina neotuđivi su deo i izraz socijalističkih i demokratskih odnosa zaštićenih ovim ustavom, u kojima se čovek oslobađa od svake eksploatacije i samovolje i ličnim i udruženim radom stvara uslove za svestrani razvitak i slobodno izražavanje i zaštitu svoje ličnosti i za ostvarivanje ljudskog dostojanstva.

Slobode i prava ostvaruju se u međusobnoj solidarnosti ljudi i ispunjavanjem dužnosti svakog prema svima i svih prema svakome.

Član 33

Građani su jednaki u pravima i dužnostima, bez obzira na razlike u nacionalnosti, rasi, veroispovesti, polu, jeziku, obrazovanju ili društvenom položaju.

Svi su pred zakonom jednaki.

Član 34

Pravo građanina na društveno samoupravljanje je neprikosnovenno.

Radi ostvarivanja društvenog samoupravljanja građaninu se zajemčuje

- 1) pravo da neposredno odlučuje o društvenim poslovima na zborovima birača, zborovima radnih ljudi u radnim zajednicama, referendumom i u drugim oblicima neposrednog odlučivanja,
- 2) pravo da odlučuje o društvenim poslovima kao član organa društvenog samoupravljanja, kao sudija porotnik ili drugi javni funkcioner,
- 3) pravo da bira i da bude biran u organe upravljanja radne organizacije, u predstavnička tela društveno-političkih zajednica i druge organe samoupravljanja, da određuje kandidate za izbor u ova tela i organe, da predlaže opoziv i odlučuje o opozivu izabranih delegata,
- 4) pravo inicijative za sazivanje zborova birača odnosno zborova radnih ljudi u radnim zajednicama i pravo da pokreće raspisivanje referenduma, kao i pravo da daje inicijativu za vršenje društvenog nadzora,

5) pravo da bude obavešten o radu predstavničkih tela i njihovih organa, organa društvenog samoupravljanja i organizacija koje vrše poslove od javnog interesa, a posebno — pravo da u radnoj organizaciji u kojoj radi i drugoj organizaciji u kojoj ostvaruje svoje interese bude upoznat s materijalnim i finansijskim stanjem, sa izvršavanjem planova i poslovanjem, uz obavezu čuvanja poslovne i druge tajne,

6) pravo da pretresa rad državnih organa, organa društvenog samoupravljanja i organizacije koje vrše poslove od javnog interesa i da iznosi mišljenje o njihovom radu,

7) pravo da podnosi predstavke i predloge predstavničkim telima i drugim organima, da dobija odgovor na njih, kao i da preduzima političke i druge inicijative od opšteg interesa.

Član 35

Biračko pravo ima građanin koji je navršio 18 godina života. Ostvarujući ovo pravo, građanin određuje kandidate za izbor i bira delegate u predstavnička tela i organe društvenog samoupravljanja i može biti biran u ova tela i organe.

Svaki član radne zajednice ima pravo da bira i da bude biran u organe upravljanja radne organizacije.

Član 36

Zajemčeni su pravo na rad i sloboda rada.

Društvena zajednica stvara sve povoljnije uslove za ostvarivanje prava na rad, naročito razvijanjem proizvodnih snaga i materijalne osnove drugih društvenih delatnosti, kao i staranjem o interesu radnog čoveka u pogledu rada.

Svako slobodno bira svoje zanimanje i zaposlenje.

Zabranjen je prinudan rad.

Svakom građaninu su pod jednakim uslovima dostupni svako radno mesto i svaka funkcija u društvu.

Radni odnos može prestati protiv volje radnika samo pod uslovima i na način koji su određeni saveznim zakonom.

Zajemčuje se, pod uslovima određenim zakonom, pravo na materijalno obezbeđenje za vreme privremene nezaposlenosti.

Prava stečena na osnovu rada neotuđiva su.

Društvena zajednica stvara uslove za osposobljavanje građana koji nisu potpuno sposobni za rad, kao i uslove za njihovo odgovarajuće zaposlenje.

Građanima koji su nesposobni za rad a nemaju sredstava potrebnih za izdržavanje, društvena zajednica pruža pomoć.

Ko neće da radi a sposoban je za rad ne uživa prava i društvenu zaštitu koji pripadaju čoveku na osnovu rada.

Član 37

Radnik ima pravo na ograničeno radno vreme.

Zajemčuje se najduže radno vreme od 42 časa u sedmici. Zakonom se mogu odrediti uslovi za skraćivanje radnog vremena, a može se, izuzetno, propisati da u određenim delatnostima ili u drugim zakonom određenim slučajevima radno vreme za ograničeni period bude duže od 42 časa u sedmici, ako to zahteva naročita priroda posla.

Radnik ima pravo na dnevni i nedeljni odmor i pod zakonom određenim uslovima na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje 14 radnih dana.

Radnom čoveku obezbeđuje se pravo na ličnu sigurnost i na zdravstvenu i drugu zaštitu pri radu.

Omladina, žene i invalidna lica uživaju posebnu zaštitu u radu.

Radnicima se zajemčuje minimalni lični dohodak određen saveznim zakonom.

Član 38

Radnici se obavezno osiguravaju na osnovu načela uzajamnosti i solidarnosti u okviru jedinstvenog sistema socijalnog osiguranja utvrđenog saveznim zakonom.

Na osnovu obaveznog socijalnog osiguranja radnicima su obezbeđeni zdravstvena zaštita i druga prava za slučaj bolesti, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, i starosti.

Zdravstvena zaštita i prava za slučaj smrti osiguranika, kao i druga prava na osnovu socijalnog osiguranja, obezbeđuju se, pod uslovima koje odredi zakon, i članovima porodice radnika.

Zakonom se i za ostale građane uvodi osiguranje radi obezbeđivanja zdravstvene zaštite i drugih prava na osnovu socijalnog osiguranja.

Službom socijalnog osiguranja upravljaju osiguranici neposredno i preko organa koje sami biraju i opozivaju.

Član 39

Zajemčena je sloboda misli i opredeljenja.

Član 40

Zajemčena je sloboda štampe i drugih vidova informacija, sloboda udruživanja, sloboda govora i javnog istupanja, sloboda zbora i drugog javnog okupljanja.

Građani imaju pravo da putem sredstava informacija izražavaju i objavljuju svoja mišljenja, da se koriste sredstvima informacija za svoje obaveštavanje, da izdaju novine i drugu štampu i šire informacije putem drugih sredstava obaveštavanja.

Ovim slobodama i pravima niko se ne sme koristiti radi rušenja osnova socijalističkog demokratskog uređenja utvrđenog ovim ustavom, radi ugrožavanja mira, ravnopravne međunarodne saradnje ili nezavisnosti zemlje, raspirivanja nacionalne, rasne ili verske mržnje ili netrpeljivosti, ili radi podsticanja na vršenje krivičnih dela, niti na način kojim se vređa javni moral.

Saveznim zakonom određuje se u kojim slučajevima i pod kojim uslovima korišćenje tim slobodama i pravima protivno ovom ustavu, povlači ograničenje ili zabranu njihovog korišćenja.

Štampa, radio i televizija dužni su istinito i objektivno obavještavati javnost, kao i objavljivati mišljenja i informacije organa, organizacija i građana, koji su od interesa za obavještanje javnosti.

Zajemčeno je pravo na ispravku objavljene informacije kojom se nanosi povreda pravu ili interesu čoveka ili organizacije.

Radi što šireg obavještanja javnosti društvena zajednica stvara povoljne uslove za razvitak odgovarajućih delatnosti.

Član 41

Građaninu je zajemčena sloboda izražavanja svoje narodnosti i kulture, kao i sloboda upotreba svog jezika.

Građanin nije dužan da se izjašnjava kojoj narodnosti pripada niti da se opredeljuje za jednu od narodnosti.

Protivustavno i kažnjivo je svako propagiranje ili sprovođenje nacionalne neravnopravnosti, kao i svako raspirivanje nacionalne, rasne ili verske mržnje ili netrpeljivosti.

Član 42

Ravnopravni su jezici naroda Jugoslavije i njihova pisma.

Pripadnici naroda Jugoslavije imaju, u skladu s republičkim zakonom, na teritoriji druge republike pravo na nastavu na svom jeziku.

Izuzetno, u Jugoslovenskoj narodnoj armiji komandovanje, vojna obuka i administracija vrše se na srpskohrvatskom jeziku.

Član 43

Radi ostvarivanja slobode građana na izražavanje svoje narodnosti i kulture, zajemčeno je i svakoj narodnosti — nacionalnoj manjini pravo da slobodno upotrebljava svoj jezik, razvija svoju kulturu i da radi toga osniva organizacije i uživa druga ustavom utvrđena prava.

U školama za pripadnike pojedinih narodnosti nastava se vrši na jezicima tih narodnosti.

Republičkim ustavom i zakonom utvrđuju se i druga prava pojedinih narodnosti na područjima na kojima žive.

Član 44

Građani imaju, pod jednakim uslovima utvrđenim zakonom, pravo da stiču potrebna znanja i spremu u svim vrstama škola i u drugim ustanovama za obrazovanje.

Obavezno je osnovno školovanje u trajanju od osam godina. Zakonom se može predvideti obavezno školovanje i u dužem trajanju.

Društvena zajednica obezbeđuje materijalne i druge uslove za osnivanje i rad škola i drugih ustanova za obrazovanje građana i za unapređivanje njihovih delatnosti.

Član 45

Naučno i umetničko stvaranje je slobodno.

Stvaraoci naučnih i umetničkih dela, kao i naučnih otkrića i tehničkih izuma, imaju moralna i materijalna prava na svoje tvorevine. Obim, trajanje i zaštita tih prava određuju se saveznim zakonom.

Društvena zajednica obezbeđuje uslove za razvitak naučne, umetničke i drugih kulturnih delatnosti.

Član 46

Ispovedanje vere je slobodno i privatna je stvar čoveka.

Verske zajednice odvojene su od države i slobodne su u vršenju verskih poslova i verskih obreda.

Verske zajednice mogu osnivati verske škole za spremanje sveštenika.

Protivustavna je zloupotreba vere i verske delatnosti u političke svrhe.

Društvena zajednica može materijalno pomagati verske zajednice.

Verske zajednice mogu imati, u granicama koje određuje savezni zakon, pravo svojine na nepokretnosti.

Član 47

Život i sloboda čoveka su neprikosnoveni. Smrtna kazna može se izuzetno predvideti samo saveznim zakonom za najteža krivična dela i može se izreći samo za najteže oblike takvih dela.

Svako lišenje slobode mora biti zasnovano na zakonu. Nezakonito lišavanje slobode je kažnjivo.

Zajemčuje se nepovredivost ličnog života i drugih prava ličnosti.

Član 48

U krivičnom postupku okrivljeni se može pritvoriti i zadržati u pritvoru samo kad je to zakonom predviđeno i neophodno radi vođenja krivičnog postupka ili radi bezbednosti ljudi.

Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće nužno vreme.

Pritvor određuje sud, a samo izuzetno, u zakonom određenim slučajevima, pritvor može odrediti drugi zakonom ovlašćeni organ, ali najviše u trajanju do tri dana.

Pritvor po odluci prvostepenog suda može trajati najduže tri meseca, a izuzetno, u zakonom predviđenim slučajevima, može se odlukom vrhovnog suda produžiti najduže još za šest meseci. Ako se do isteka tih rokova ne podigne optužnica, okrivljeni se pušta na slobodu.

O pritvoru se mora doneti pismeno obrazloženo rešenje, koje će se prilikom lišenja slobode ili najdocije u roku od 24 časa od časa lišenja slobode predati licu na koje se odnosi.

O žalbi na rešenje o pritvoru sud mora doneti rešenje odmah, a najdocije u roku od 48 časova.

Član 49

Niko ne može biti kažnjen za delo koje, pre nego što je učinjeno, nije predviđeno zakonom ili propisom zasnovanim na zakonu kao kažnjiva radnja i za koje nije propisana kazna.

Krivična dela i krivične sankcije mogu se odrediti samo zakonom.

Privredni prestupi i kaznene sankcije za takve prestupe mogu se odrediti zakonom ili uredbom donesenom na osnovu zakona.

Za učinjeno krivično delo ili privredni prestup mogu se izreći sankcije samo odlukom nadležnog suda, donesenom u zakonom propisanom postupku.

Organi uprave mogu izricati kaznene sankcije samo za prekršaje i samo u granicama i u postupku koji su propisani zakonom.

Član 50

Niko ne može biti smatran učiniocem krivičnog dela dok to ne bude utvrđeno pravosnažnom presudom.

Zajemčuje se poštovanje ljudske ličnosti i ljudskog dostojanstva u krivičnom i svakom drugom postupku, kao i za vreme izvršenja kazne.

Niko ko je dostižan sudu ili drugom organu nadležnom za vođenje postupka ne može biti kažnjen ako nije po zakonu saslušan ili ako mu nije data mogućnost da se brani.

Zajemčeno je pravo na odbranu.

Okrivljeni ima pravo da u toku kaznenog postupka uzme sebi branioca, kome se saglasno zakonu, omogućava odbrana i zaštita prava okrivljenoga. Zakonom se određuje kad okrivljeni u krivičnom postupku mora imati branioca.

Lice koje je neopravdano osuđeno za krivično delo ili je bez osnova lišeno slobode ima pravo da iz društvenih sredstava dobije naknadu štete koja mu je time pričinjena.

Član 51

Građani uživaju slobodu kretanja i nastanjivanja.

Ograničenje slobode kretanja i nastanjivanja može se predvideti zakonom, i to samo da bi se obezbedilo vođenje krivičnog postupka, radi sprečavanja širenja zaraznih bolesti, radi zaštite javnog poretka ili kad to traže interesi odbrane zemlje.

Član 52

Stan je nepovrediv.

Niko bez rešenja donetog na osnovu zakona ne sme ući u tuđ stan ili druge prostorije niti u njima vršiti pretresanje protiv volje njihovog držaoca.

Pretresanju ima pravo da prisustvuje lice čiji se stan ili prostorije pretresaju, ili članovi njegove porodice odnosno zastupnik.

Pretresanje se može vršiti samo u prisustvu dva svedoka.

Pod uslovima predviđenim zakonom službeno lice može ući u tuđ stan ili prostorije bez rešenja nadležnog organa i vršiti pretresanje bez prisustva svedoka, ako je to neophodno radi neposrednog hvatanja učinioca krivičnog dela ili radi bezbednosti ljudi i imovine, ili ako je očigledno da se drukčije ne bi mogli obezbediti dokazi u krivičnom postupku.

Svako protivpravno ulaženje u tuđ stan i druge prostorije i njihovo pretresanje zabranjeni su i kažnjivi.

Član 53

Tajna pisama i drugih sredstava opštenja je nepovrediva.

Samo saveznim zakonom može se propisati da se na osnovu odluke nadležnog organa može odstupiti od načela nepovredivosti tajne pisama i drugih sredstava opštenja ako je to neophodno za vođenje krivičnog postupka ili za bezbednost zemlje.

Član 54

Jugoslovenski državljanin uživa u inostranstvu zaštitu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Jugoslovenski državljanin ne može biti lišen državljanstva, udaljen iz zemlje, niti ekstradiran.

Državljaninu koji je odsutan iz zemlje može se samo izuzetno na osnovu zakona oduzeti jugoslovensko državljanstvo ako svojim radom nanosi štetu međunarodnim ili drugim interesima Jugoslavije, kao i kad odbija da vrši osnovne dužnosti građanina a ima i drugo državljanstvo.

Član 55

Zajemčeno je pravo nasleđivanja.

Niko ne može na osnovu nasleđivanja zadržati u svojini nepokretnosti i sredstva rada u većem obimu nego što je ustavom ili zakonom određeno.

Član 56

Svako ima pravo na zaštitu zdravlja.

Zakonom se utvrđuje u kojim slučajevima građani koji nisu osigurani imaju pravo na zaštitu zdravlja iz društvenih sredstava.

Društvena zajednica obezbeđuje uslove za osnivanje zdravstvenih ustanova i za unapređivanje zdravstvene zaštite građana.

Društvena zajednica, naročito opština i radna organizacija, stvaraju uslove za razvoj fizičke kulture, kao i za odmor i za razonodu građana, i pružaju podršku inicijativi građana i njihovih udruženja u ovim oblastima.

Član 57

Društvena zajednica pruža posebnu zaštitu majci i detetu.

Pod posebnom zaštitom društvene zajednice su maloletnici o kojima se roditelji ne staraju i druga lica koja nisu u mogućnosti da se sama brinu o sebi i zaštiti svojih prava i interesa.

Vojnim invalidima obezbeđuju se osposobljavanje za rad, invalidska prava i drugi oblici zaštite.

Član 58

Porodica uživa društvenu zaštitu. Brak i pravni odnosi u braku i porodici uređuju se zakonom.

Brak se punovažno zaključuje slobodnim pristankom lica koja sklapaju brak pred nadležnim organom.

Roditelji imaju pravo i dužnost da se staraju o podizanju i vaspitanju svoje dece.

Deca rođena van braka imaju ista prava i dužnosti prema roditeljima kao i deca rođena u braku.

Član 59

Međusobni odnosi ljudi zasnivaju se na uzajamnoj saradnji i na poštovanju ličnosti čoveka i njegovih sloboda i prava.

Dužnost je svakoga da drugome pruži pomoć i podršku u opasnosti i da solidarno s drugim učestvuje u otklanjanju opšte opasnosti.

Član 60

Odbrana zemlje je pravo i najviša dužnost i čast svakog građanina.

Član 61

Svaki građanin dužan je savesno vršiti javnu i drugu društvenu funkciju, koja mu je poverena, i lično je odgovoran za njeno vršenje.

Član 62

Svaki građanin dužan je, pod jednakim uslovima određenim zakonom, doprinositi zadovoljavanju materijalnih potreba društvene zajednice.

Član 63

Svako je dužan da se pridržava ustava i zakona.

Zakonom se određuju uslovi pod kojima propuštanje dužnosti utvrđenih ovim ustavom povlači kažnjivost.

Član 64

Stranci u Jugoslaviji uživaju osnovne slobode i prava čoveka i imaju druga prava i dužnosti utvrđene zakonima i međunarodnim ugovorima.

Član 65

Zajemčeno je pravo azila stranim državljanima i licima bez državljanstva, koji su progonjeni zbog svog zalaganja za demokratske poglede i pokrete, za socijalno i nacionalno oslobođenje, za slobodu i prava ljudske ličnosti ili za slobodu naučnog ili umetničkog stvaranja.

Član 66

Protivustavna i kažnjiva je svaka samovolja kojom se povređuje ili ograničava pravo čoveka, bez obzira na to ko je vrši.

Niko ne sme upotrebljavati prinudu niti ograničavati prava drugoga osim u slučajevima i u postupku koji su predviđeni zakonom u skladu sa ovim ustavom.

Član 67

Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, upravnim i drugim državnim organima i organizacijama, koji rešavaju o njegovim pravima i obavezama.

Društvena zajednica stvara uslove za pružanje pravne pomoći putem advokature kao samostalne društvene službe, i putem drugih vidova pravne pomoći.

Član 68

Svakom je zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluka sudova i rešenja drugih državnih organa i organizacija, kojima se rešava o njegovom pravu ili na zakonom zasnovanom interesu.

Član 69

Svako ima pravo na naknadu štete koju mu, u vezi s vršenjem službe ili druge delatnosti državnog organa, odnosno organizacije koja vrši poslove od javnog interesa, pričinu svojim nezakonitim ili nepravilnim radom lice ili organ koji vrši tu službu ili delatnost.

Štetu je dužna naknaditi društveno-politička zajednica odnosno organizacija u kojoj se vrši služba ili delatnost. Oštećeni ima pravo da, pod uslovima određenim zakonom, zahteva naknadu n neposredno od lica koje je štetu pričinilo.

Član 70

Slobode i prava zajemčeni ovim ustavom ne mogu se oduzeti niti ograničiti.

Ove slobode i prava ostvaruju se na osnovu samog Ustava. Način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava može se propisivati samo zakonom, i to jedino kad je to ovim ustavom predviđeno ili kad je neophodno za njihovo ostvarivanje.

Obezbeđuje se sudska zaštita sloboda i prava zajemčenih ovim ustavom.

Glava IV

DRUŠTVENO-POLITIČKI SISTEM

Član 71

Radni narod je jedini nosilac vlasti i upravljanja društvenim poslovima.

Građani ostvaruju samoupravljanje neposredno na zborovima birača, putem referendumu ili drugih oblika neposrednog odlučivanja u radnoj organizaciji, opštini i drugim društveno-političkim zajednicama i preko svojih delegata koje biraju u organe upravljanja radnih i drugih samoupravnih organizacija i u predstavnička tela društveno-političkih zajednica.

Član 72

Niko ne može vršiti javna ovlašćenja ako mu ona nisu, saglasno ustavu, poverena od građana ili organa koje oni biraju.

Član 73

Samoupravljanje građana u opštini je politička osnova jedinstvenog društveno-političkog sistema.

U opštini se stvaraju i ostvaruju oblici društvenog samoupravljanja iz kojih proizilaze organi koji vrše funkciju vlasti.

Jedinstvo društveno-političkog sistema obezbeđuje se ostvarivanjem prava i dužnosti svih društveno-političkih zajednica i njihovim međusobnim odnosima utvrđenim ustavom i zakonom.

Član 74

Funkcije vlasti i upravljanja društvenim poslovima vrše predstavnička tela, kao opšti organi društvenog samoupravljanja društveno-političkih zajednica, i njima odgovorni organi.

Sudsku funkciju vrše sudovi kao samostalni organi društvene zajednice.

Zaštita ustavnosti poverava se ustavnim sudovima.

Član 75

Predstavničko telo društveno-političke zajednice je skupština, koju sačinjavaju delegati građana i radnih ljudi u radnim zajednicama.

Član 76

Skupštinu opštine sačinjavaju opštinsko veće i veće radnih zajednica. Republičkim ustavom može se predvideti obrazovanje više veća radnih zajednica.

Članove opštinskog veća biraju neposredno građani, a članove veća radnih zajednica — radni ljudi koji na teritoriji opštine rade u radnim organizacijama, državnim organima, društveno-političkim organizacijama i udruženjima, zemljoradnici — članovi zadruga ili druge radne organizacije, kao i drugi građani koji rade na teritoriji opštine a za koje je to određeno zakonom.

Za člana opštinskog veća može biti biran svaki građanin koji ima biračko pravo, a za člana veća radnih zajednica može biti biran svaki radni čovek koji ima pravo da bira članove ovog veća, kao i član organa upravljanja radne organizacije odnosno radne zajednice, član organa upravljanja udruženja radnih organizacija, kao i funkcioner sindikata ili društveno-političke organizacije u opštini.

Članovi skupština sreza, republike i federacije biraju se po načelu delegacije opštine kao osnovne zajednice građana i radnih ljudi.

Član 77

Neposredni izbori za članove predstavničkih tela društveno-političkih zajednica vrše se na osnovu opšteg i jednakog izbornog prava.

Izbor i opoziv članova svih predstavničkih tela vrši se tajnim glasanjem.

Član 78

Skupština je najviši organ vlasti i organ društvenog samoupravljanja, u okviru prava i dužnosti društveno-političke zajednice.

Skupština utvrđuje politiku i odlučuje o drugim osnovnim pitanjima od značaja za politički, privredni i kulturni život i društveni razvitak, donosi propise, društveni plan i budžet i druge opšte akte, utvrđuje osnove organizacije i ovlašćenja svojih organa, bira javne funkcionere, pretresa stanje i opšte probleme pravosuđa i vrši budžetsku kontrolu, kontrolu nad radom političko-izvršnih i upravnih organa i društveni nadzor.

Skupština obrazuje komisiju koja pretresa pitanja u vezi sa izborom i imenovanjem članova skupštinskih tela i drugih funkcionera i podnosi skupštini predloge. Ova komisija pretresa i opšta pitanja kadrovske politike.

Komisiju sačinjavaju članovi, skupštine i predstavnici društveno-političkih organizacija.

Skupština može zajedno s predstavnicima društveno-političkih organizacija i udruženja, kao opšti sabor, pretresati pitanja od opšteg interesa za društveno-političku zajednicu.

Član 79

U društveno-političkoj zajednici ustavom, zakonom i statutom obrazuju se kolegijalni političko-izvršni organi skupštine. Ustavom se može predvideti da određene političko-izvršne poslove vrše i veća predstavničkih tela.

Političko-izvršni organi staraju se o ostvarivanju politike i o izvršavanju zakona, društvenih planova i drugih akata skupštine, daju predloge za utvrđivanje politike skupštine i za donošenje njenih akata, donose propise za koje su ovlašćeni, utvrđuju opšte smernice za rad organa uprave i vrše druge političko-izvršne poslove.

Političko-izvršne organe bira i razrešava skupština.

Političko-izvršni organi za svoj rad odgovaraju skupštini koja ih je izabrala.

Član 80

Skupština društveno-političke zajednice na osnovu ustava, zakona i statuta obrazuje organe uprave.

Organi uprave izvršavaju zakone, društvene planove i druge akte skupštine, sprovode utvrđenu politiku, prate stanje u određenoj oblasti, organizuju i vrše određene službe, rešavaju u upravnim stvarima, vrše upravni nadzor i druge upravne delatnosti, pripremaju akte i vrše druge stručne poslove za skupštine i njihove političko-izvršne organe.

Organi uprave sarađuju s drugim organima uprave i radnim i drugim organizacijama u pitanjima od zajedničkog interesa, obezbeđuju uzajamno obaveštavanje u radu, i svojim radom omogućuju efikasno ostvarivanje prava i interesa građana i organizacija.

Organi uprave samostalni su u okviru svojih zakonskih ovlašćenja, i za svoj rad odgovaraju skupštini i njenim političko-izvršnim organima.

Član 81

Članovi skupštine biraju se na četiri godine.

Svake dve godine bira se polovina članova svakog veća skupštine.

Mandat članova skupštine može biti produžen samo odlukom skupštine u slučajevima koji su predviđeni ustavom.

Član 82

Niko ne može dvaput uzastopno biti član istog veća, iste skupštine niti član izvršnog veća.

Niko ne može istovremeno biti član Savezne skupštine i republičke skupštine, niti član dva veća iste skupštine. Član Veća naroda Savezne skupštine zadržava i mandat člana skupštine koja ga delegira.

Član Veća naroda može biti biran i za naredni period od četiri godine za republičkog ili za saveznog poslanika ali u ovom periodu ne može biti delegiran u Veće naroda.

Pojedini članovi izvršnih veća mogu, po postupku utvrđenom ustavom, uzastopno biti birani za tu funkciju još za jedan period od četiri godine.

Član opštinske skupštine koji je izabran za člana sreske skupštine može uzastopno biti biran još za jedan period od četiri godine za člana opštinske skupštine, ali za taj period ne može biti biran za člana sreske skupštine.

Član 83

Savezni državni sekretari, savezni sekretari i drugi funkcioneri koje zakon odredi, kao i odgovarajući republički funkcioneri koje utvrdi republički ustav, ne mogu biti na ovoj funkciji duže od četiri godine, niti se na takvu funkciju mogu ponovo imenovati za naredni period od četiri godine.

Pojedini od ovih funkcionera mogu po posebnom postupku utvrđenom ustavom, biti uzastopno imenovani na jednu od ovih funkcija najduže još na četiri godine.

Zakonom se može uvoditi načelo ponovnog izbora odnosno ponovnog imenovanja posle određenog vremena i za druge nosioce javnih funkcija.

Član skupštine ne može istovremeno biti imenovani funkcioner ili službenik državnog organa koji njoj odgovara. Nespojive su funkcije sudije i člana skupštine koja bira sudiju.

Član 84

Skupštine, njihovi političko-izvršni organi i organi uprave vrše svoje poslove na osnovu i u okviru ustava i zakona.

Svaki državni organ, organizacija ili pojedinac, koji ima javna ovlašćenja, vrši svoje funkcije samo u granicama ovlašćenja koja određuju ustav i zakon.

Državni organi imaju prema radnim i drugim samoupravnim organizacijama samo prava utvrđena na osnovu ustava.

Član 85

Međusobni odnosi organa raznih društveno-političkih zajednica zasnivaju se na pravima i dužnostima utvrđenim na osnovu ustava.

Zakonom se u skladu s pravima i dužnostima federacije i republike mogu utvrđivati prava i dužnosti saveznih organa uprave prema republičkim, kao i prava i dužnosti saveznih odnosno republičkih organa uprave prema sreskim i opštinskim organima uprave, u pogledu kontrole izvršavanja republičkih i saveznih propisa.

Član 86

Nosilac javne ili druge društvene funkcije lično je odgovoran za njeno vršenje.

Zakonom se utvrđuju vrste i uslovi odgovornosti svih nosilaca javnih i drugih društvenih funkcija.

Nosilac javne funkcije ima pravo da podnese ostavku i da je obrazloži.

Član 87

Rad državnih organa, organa društvenog samoupravljanja i organizacija koje vrše poslove od javnog interesa javan je, i oni su dužni obavještavati javnost o svom radu.

Način obezbeđivanja javnosti određuje se zakonom i statutom. Zakonom se određuje koji podaci se moraju čuvati kao tajna ili se ne mogu objavljivati.

Radi obezbeđivanja javnosti i društvene odgovornosti u radu državnih organa, organa društvenog samoupravljanja, organizacija koje vrše poslove od javnog interesa i društveno-političkih zajednica, predstavničko telo u vršenju društvenog nadzora pretresa opšta pitanja u vezi s raspolaganjem društvenim sredstvima i raspodelom dohotka, kao i s načinom izvršavanja prava i dužnosti tih organa i organizacija.

Predstavnička tela vrše društveni nadzor u saradnji sa organima samoupravljanja i utiču na razvijanje odgovornosti i socijalističkih normi u samoupravljanju, poslovanju i raspolaganju društvenim sredstvima.

Društvenim nadzorom ne mogu se ograničavati ustavom i zakonom utvrđena prava organa, organizacija i građana, niti nanositi povreda njihovim pravima i na zakonu zasnovanim interesima.

Član 88

Građani na zborovima birača pretresaju pitanja od značaja za život i rad u naselju i opštini i druga pitanja od društvenog interesa, pokreću inicijativu i daju predloge za rešavanje ovih pitanja, neposredno odlučuju o poslovima određenim zakonom i statutom opštine i predlažu kandidate u izborima za članove predstavničkih tela.

Radni ljudi na zborovima u radnoj zajednici predlažu kandidate za članove predstavničkih tela i vrše druge poslove upravljanja predviđene zakonom i statutom.

Član 89

Skupština društveno-političke zajednice može raspisati referendum radi prethodnog izjašnjenja građana o pojedinim pitanjima iz svoje nadležnosti, ili radi potvrđivanja zakona i drugih svojih akata.

Zakonom i statutom radne organizacije određuje se u kojim se slučajevima u radnoj organizaciji odlučuje referendumom.

Odluka donesena referendumom obavezna je.

O referendumu se donosi zakon.

Član 90

Ostvarujući u radnoj organizaciji samoupravljanje, radni ljudi poveravaju, u skladu sa ustavom, zakonom i statutom, određene funkcije upravljanja organima radne organizacije radničkom savetu, upravnom odboru i direktoru, odnosno drugim odgovarajućim organima upravljanja. Zakonom i statutom mogu se ustanoviti i posebni nadzorni, stručni i drugi organi upravljanja radne organizacije.

U radnoj organizaciji koja vrši delatnost ili poslove od posebnog društvenog interesa zainteresovani građani i predstavnici zainteresovanih organizacija i društvene zajednice učestvuju, u skladu sa zakonom, u upravljanju određenim poslovima kao članovi organa upravljanja radne organizacije ili na drugi način određen zakonom i statutom.

O organizaciji rada i raspodeli dohotka u ovakvoj radnoj organizaciji, odlučuju samo organi upravljanja koje biraju članovi radne zajednice. Zakonom se mogu odrediti opšti uslovi i merila u pogledu raspodele dohotka i predvideti saglasnost određenog organa upravljanja te radne organizacije, druge organizacije ili državnog organa na pojedine akte raspodele dohotka ili akte odlučivanja o radnom procesu, koji su od posebnog društvenog interesa.

Član 91

Radna organizacija donosi, u skladu sa ustavom i zakonom, statut i druge opšte akte kojima se uređuju odnosi u radnoj organizaciji.

Statutom se utvrđuje unutrašnja organizacija, delokrug i odgovornost organa upravljanja, položaj radnih jedinica i prava radnih ljudi u upravljanju tim jedinicama, radni i drugi unutrašnji odnosi, način poslovanja, kao i druga pitanja od značaja za samoupravljanje u radnoj organizaciji i njeno poslovanje. Statutom se može predvideti i određena poslovna samostalnost pojedinih delova radne organizacije.

Statut radne organizacije, pre konačnog usvajanja, podnosi se na razmatranje opštinskoj skupštini. Zakonom se može propisati da se statut određenih radnih organizacija podnosi na razmatranje skupštini republike ili druge društveno-političke zajednice.

Zakonom se može utvrditi obaveza donošenja pojedinih opštih akata radne organizacije i postupak za donošenje statuta i drugih opštih akata i mogu se predvideti određena ovlašćenja nadležnog organa društveno-političke zajednice u pogledu davanja potvrde ili saglasnosti na statut ili druge opšte akte u celini ili na pojedine njihove delove.

Član 92

Radnički savet utvrđuje statut i druge opšte akte, utvrđuje planove i programe rada i razvoja radne organizacije i odlučuje o drugim opštim pitanjima.

Članove radničkog saveta biraju radni ljudi neposredno.

Radna zajednica s manjim brojem članova neposredno vrši i funkcije radničkog saveta.

Upravni odbor odlučuje o poslovanju radne organizacije.

Članove upravnog odbora radne organizacije bira radnički savet odnosno radna zajednica, a zakonom ili statutom može se odrediti da radna zajednica s manjim brojem članova neposredno vrši i funkcije upravnog odbora.

Članovi radničkog saveta biraju se na dve godine, a članovi upravnog odbora na godinu dana.

Niko ne može biti biran dvaput uzastopno za člana radničkog saveta, niti više od dvaput uzastopno za člana upravnog odbora.

Svake godine bira se polovina članova radničkog saveta.

Član 93

Direktor radne organizacije rukovodi poslovanjem radne organizacije, izvršava odluke radničkog saveta i drugih organa upravljanja i zastupa organizaciju. Direktor je samostalan u radu i lično je odgovoran radnoj zajednici i organima upravljanja radne organizacije, a za zakonitost rada radne organizacije i za ispunjavanje zakonom određenih obaveza odgovoran je i društvenoj zajednici.

Direktora imenuje na osnovu javnog konkursa radnički savet na predlog konkursne komisije, prema uslovima i po postupku koje određuje zakon. Konkursna komisija sastavljena je od zakonom određenog broja predstavnika radne organizacije i opštine odnosno druge društveno-političke zajednice.

Zakonom se može odrediti drukčiji način imenovanja direktora radne organizacije koja vrši delatnost od posebnog društvenog interesa.

Direktor radne organizacije imenuje se na vreme određeno zakonom i može po istom postupku ponovo biti imenovan.

Zakonom se određuje pod kojim uslovima radnički savet odnosno drugi nadležan organ može razrešiti direktora i pre vremena na koje je imenovan.

Član 94

Radi otklanjanja i rešavanja određenih kolektivnih sporova između radnih ljudi pojedinih delova radne organizacije i između radnih ljudi u radnoj organizaciji i organa društveno-političke zajednice, obrazuju se na osnovu zakona arbitraže.

Član 95

Poslovima od zajedničkog interesa u oblasti upravljanja stambenim zgradama i u drugim oblastima društvenog života građani upravljaju neposredno ili preko organa koje sami biraju i koji su im odgovorni za rad.

Glava V

DRUŠTVENO-POLITIČKE ZAJEDNICE

1. Opština

Član 96

U opštini kao osnovnoj društveno-političkoj zajednici:

- obezbeđuju se materijalni i drugi uslovi za rad ljudi i razvitak proizvodnih snaga, usmerava se i usklađuje razvitak privrede i društvenih službi, utvrđuju se i raspoređuju sredstva za potrebe opštine, stvaraju se uslovi za zadovoljavanje materijalnih, socijalnih, kulturnih i drugih zajedničkih potreba građana, usklađuju se pojedinačni i zajednički interesi sa opštim interesima,
- ostvaruje se što neposrednije društveno samoupravljanje, organizuju se organi vlasti, društveno samoupravljanje i društvene službe od zajedničkog interesa, obezbeđuju se uslovi za ostvarivanje sloboda i prava građana, uređuju se odnosi od neposrednog interesa za građane u opštini, određuju se opšti uslovi za vršenje delatnosti komunalnih i sličnih organizacija, štite se zakonitost i sigurnost ljudi i imovine, obezbeđuje se javni red i mir, vrši se društveni nadzor,
- ostvaruju se i druge funkcije društvene zajednice osim onih koje su ustavom utvrđene kao prava i dužnosti republike ili federacije.

Prava i dužnosti opštine utvrđuju se ustavom, zakonom i statutom.

Prava i dužnosti opštine vrše građani na zborovima birača i putem drugih oblika neposrednog odlučivanja, opštinska skupština, njeni organi i mesne zajednice. Prava i dužnosti opštine ovi organi ostvaruju uz učešće i u saradnji s drugim organima društvenog samoupravljanja u opštini.

Član 97

Teritorije opština utvrđuju se republičkim zakonom u skladu sa uslovima koje odredi republički ustav.

Član 98

Svaka opština samostalno donosi svoj statut.

Statutom opštine, u okviru ustava i zakona, utvrđuju se prava i dužnosti opštine i način njihovog ostvarivanja, područja, organizacija i prava mesnih zajednica, kao i drugi oblici samoupravljanja u naseljenim mestima, odnosi između građana, radnih i drugih organizacija u rešavanju pitanja od zajedničkih interesa, način obezbeđivanja javnosti rada organa i organizacija u opštini, organizacija komunalnih i drugih službi, prava građana, radnih i drugih samoupravnih organizacija u pogledu korišćenja fondova, društvenih i drugih službi, dobara u opštoj upotrebi i drugih društvenih sredstava kojima opština upravlja, organizacija opštinske skupštine i drugih opštinskih organa i njihova prava, dužnosti i ovlašćenja.

Član 99

Radi izvršavanja svojih prava i dužnosti opština samostalno donosi propise, društveni plan i budžet i obrazuje svoje fondove.

Opština, u okviru zakonom utvrđenih izvora i vrsta prihoda, samostalno utvrđuje svoje prihode i raspolaže njima.

Opština, u skladu sa zakonom, neposredno vrši funkcije društvene zajednice u pogledu uređivanja i korišćenja zemljišta i dobara u opštoj upotrebi, izgrađivanja i korišćenja stambenih zgrada i uređivanja stambeno-komunalnih odnosa.

Član 100

Opštini koja svojim sredstvima ne može da finansira izvršavanje svojih zadataka i rad društvenih službi, obezbeđuju se, pod uslovima predviđenim republičkim ustavom i zakonom, iz republičkih prihoda dopunska sredstva za finansiranje društvenih službi i drugih službi opštine.

Član 101

Opštinski organi obezbeđuju izvršavanje saveznih i republičkih zakona i neposredno ih izvršavaju, ako njihovo izvršavanje ustavom ili zakonom nije stavljeno u nadležnost sreskih, republičkih i saveznih organa.

Član 102

U gradu koji ima više opština, statutom grada u skladu s republičkim ustavom i zakonom, mogu se obrazovati organi samoupravljanja za poslove od zajedničkog interesa za grad kao celinu, i ovim organima mogu se poveriti određena prava i dužnosti opština i sreza.

Član 103

Opštine međusobno sarađuju, slobodno udružuju svoja sredstva radi vršenja određenih poslova iz svoje nadležnosti ili radi stvaranja uslova za zadovoljavanje potreba od zajedničkog interesa, osnivaju zajedničke organe, organizacije i službe, preduzimaju zajedničke akcije i razmenjuju iskustva.

Član 104

U mesnoj zajednici, kao samoupravnoj zajednici građana seoskih i gradskih naselja, građani neposredno ostvaruju samoupravljanje u oblasti delatnosti koje služe neposrednom zadovoljavanju potreba radnih ljudi i njihovih porodica.

Statutom opštine može se odrediti da mesna zajednica vrši i druge poslove radi zadovoljavanja komunalnih, socijalnih i drugih zajedničkih potreba građana, kao i način finansiranja ovih delatnosti.

Mesna zajednica ima svojstvo pravnog lica.

2. Srez

Član 105

Srezovi se obrazuju za vršenje poslova od zajedničkog interesa za dve ili više opština.

Republički ustav može odrediti da u republici postoje samo opštine.

Član 106

Federacija i republika mogu, u okviru svojih prava i dužnosti, ustavom i zakonom utvrđivati prava i dužnosti sreza.

Republičkim ustavom može se predvideti da sreski organi vrše prema opštinskim organima određena prava koja prema opštinskim organima imaju republički organi.

Opštine mogu odlukom svojih skupština poveravati srezu da vrši i određene poslove od zajedničkog interesa za opštine, a odlukom republičke skupštine može se ustanoviti obaveza sreza da ovakve poslove vrši.

Član 107

Članove sreske skupštine biraju opštinske skupštine iz redova svojih članova.

Svaki srez ima svoj statut.

Republičkim zakonom utvrđuje se način finansiranja sreza.

3. Socijalistička republika

Član 108

Republika je državna socijalistička demokratska zajednica zasnovana na vlasti radnog naroda i samoupravljanju.

U republici radni narod ostvaruje društveno samoupravljanje, uređuje društvene odnose, usmerava razvitak privrede i društvenih službi, obezbeđuje ostvarivanje prava građana, ustavnosti i zakonitosti, i vrši sve društvene poslove od zajedničkog interesa za politički, privredni i kulturni život i društveni razvitak u republici, osim onih poslova koji su ovim ustavom utvrđeni kao prava i dužnosti federacije.

Prava i dužnosti republike utvrđuju se republičkim ustavom u skladu sa načelima ovog ustava.

Član 109

Teritorija republike ne može se menjati bez pristanka republike.

Granice između republika mogu se menjati samo na osnovu sporazumno donesene odluke republičkih skupština.

Član 110

Republike sarađuju među sobom u poslovima od zajedničkog interesa i razvijaju međusobne odnose.

Radi ostvarivanja određenih ciljeva od zajedničkog interesa, republike sporazumno osnivaju zajedničke organizacije, preduzimaju zajedničke akcije i podstiču razmenu iskustava i druge oblike privredne i druge saradnje.

Odluke, isprave i drugi akti izdati od državnih organa i ovlašćenih organizacija u jednoj republici imaju istu važnost i u drugim republikama.

Član 111

Republika može na područjima posebnog nacionalnog sastava ili na područjima s drugim osobenostima, na osnovu izražene volje stanovništva tih područja, ustavom obrazovati autonomne pokrajine.

Osnivanje ili ukidanje autonomne pokrajine stupa na snagu kad se potvrdi u Ustavu Jugoslavije.

U Socijalističkoj Republici Srbiji postoje autonomne pokrajine Vojvodina i Kosovo i Metohija, koje su 1945. godine ustanovljene odlukom Narodne skupštine Narodne Republike Srbije na osnovu izražene volje stanovništva tih područja.

Član 112

Autonomne pokrajine su društveno-političke zajednice u sastavu republike.

Autonomna prava i dužnosti i osnovna načela o organizaciji autonomnih pokrajina utvrđuje ustav republike.

4. Federacija

Član 113

U Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji narodi i građani ostvaruju i obezbeđuju suverenost, teritorijalnu celokupnost, bezbednost, odbranu Jugoslavije, međunarodne odnose Jugoslavije, jedinstvo društveno-ekonomskog i političkog sistema, jedinstvo privrede zemlje, usmeravanje i usklađivanje opšteg privrednog razvitka, osnovne slobode i prava čoveka i građanina i usklađuju svoje političke, privredne, kulturne i druge zajedničke interese.

Radi ostvarivanja ovih zajedničkih interesa ovim ustavom utvrđuju se prava i dužnosti federacije.

Svoje političke, društveno-ekonomske, kulturne i druge zajedničke interese građani ostvaruju i putem društveno-političkih i drugih organizacija, koje vrše svoju delatnost na celoj teritoriji Jugoslavije.

U ostvarivanju svojih prava i dužnosti federacija se oslanja na saradnju republika i drugih društveno-političkih zajednica, kao i društveno-političkih i drugih organizacija.

Član 114

Federacija štiti suverena prava i ravnopravnost naroda i socijalističko društveno i političko uređenje republika.

Član 115

Federacija je neposredno odgovorna za obezbeđivanje suverenosti, nezavisnosti, teritorijalne celokupnosti, bezbednosti i odbrane Jugoslavije i za njene međunarodne odnose.

U ovim oblastima, kao i u drugim oblastima za koje je ovim ustavom utvrđena njena neposredna odgovornost, federacija ima isključivo pravo i dužnost da donosi zakone i druge propise i da ih neposredno izvršava, i odgovorna je za njihovo izvršavanje i kad su pojedini od tih poslova stavljeni u nadležnost drugih državnih organa ili organizacija.

U oblasti isključivih prava i dužnosti federacije savezni organi donose propise za izvršavanje saveznih zakona.

U ovoj oblasti i u drugim oblastima za koje je ovim ustavom određeno da se uređuju isključivo saveznim zakonom, republike mogu donositi svoje zakone samo ako su za to ovlašćene saveznim zakonom.

Član 116

Pravo i dužnost federacije je da obezbeđuje jedinstvo privrednog sistema i sistema raspodele društvenog proizvoda.

Federacija obezbeđuje i jedinstvo političkog sistema, sistema društvenog samoupravljanja i osnovne slobode i prava čoveka i građanina.

Član 117

Federacija obezbeđuje jedinstvo novčanog i kreditnog sistema, utvrđuje politiku emisije novca i obezbeđuje kontrolu novčanog optičaja.

Izdavanje novčanica i kovanog novca vrši Narodna banka Jugoslavije.

Federacija propisuje obavezne depozite banaka kod saveznih banaka, kao i uslove i način korišćenja sredstava deviznih i sličnih rezervi i depozita.

Član 118

Za građane Jugoslavije postoji jedinstveno jugoslovensko državljanstvo.

Svaki državljanin republike istovremeno je i jugoslovenski državljanin.

Državljanin jedne republike ima na teritoriji druge republike ista prava i dužnosti kao i njeni državljani.

Član 119

Radi ostvarivanja svojih prava i dužnosti utvrđenih ovim ustavom i obezbeđivanja jedinstvene osnove pravnog sistema federacija donosi potpune, osnovne i opšte zakone.

Savezni zakoni i drugi savezni opšti akti obavezni su na celoj teritoriji Jugoslavije, ako tim propisima i aktima nije određeno da se primenjuju na užem području.

U oblastima u kojima federacija donosi potpune zakone, republike mogu uređivati pojedina pitanja ako nema saveznog zakona ili ako su za to ovlašćene saveznim zakonom.

U oblastima u kojima federacija donosi osnovne zakone, republike uređuju odnose koji nisu regulisani saveznim zakonom, a mogu potpuno uređivati sve odnose iz te oblasti ako nema saveznog zakona.

Danom stupanja na snagu saveznog zakona koji je donesen posle republičkog zakona prestaju da važe odredbe republičkog zakona koje se odnose na pitanja uređena saveznim zakonom, ako saveznim zakonom nije drukčije određeno.

Potpunim i osnovnim saveznim zakonom može se pojedina republika ovlastiti da svojim zakonom određena pitanja drukčije uredi.

Član 120

Federacija, u okviru svojih prava i dužnosti, može donositi opšte zakone u oblasti prosvete i kulture, zdravstva, socijalne zaštite i u drugim oblastima u kojima ovim ustavom nije predviđeno da federacija donosi druge savezne zakone.

Opštim zakonima određuju se opšta načela za uređivanje odnosa od interesa za osnovno jedinstvo društvenog i političkog sistema.

Opšti zakoni mogu se donositi i u oblastima u kojima je predviđeno da federacija donosi osnovne zakone.

Republike donose svoje zakone u skladu s načelima određenim opštim zakonom i dužne su da ih dovedu u sklad s docnije donesenim opštim zakonom.

Opšti zakoni ne primenjuju se neposredno.

Član 121

Federacija utvrđuje opšti pravac privrednog razvitka zemlje i osnovne odnose u raspodeli društvenog proizvoda, usklađuje razvitak privrede i odnose između privrednih grana i oblasti, utvrđuje pravac i uslove ekonomske razmene sa inostranstvom, ujednačava opšte uslove rada i sticanja dohotka radi ostvarivanja načela raspodele prema radu, i stvara što povoljnije opšte uslove za ostvarivanje zajedničkih interesa radnih ljudi, delatnosti radnih organizacija i funkcija društveno-političkih zajednica u oblasti društveno-ekonomskih odnosa.

Član 122

Federacija utvrđuje izvore i visinu sredstava za ostvarivanje svojih zadataka i izvršavanje poslova utvrđenih ovim ustavom i zakonima.

Sredstva federacije služe

- 1) za finansiranje potreba narodne odbrane i drugih zadataka i obaveza federacije, i za dotacije pojedinoj republici,
- 2) za intervencije u privredi radi usklađivanja odnosa između pojedinih delatnosti, ujednačavanja uslova rada i sticanja dohotka, obezbeđivanja stabilnosti privrede i snabdevenosti tržišta i proširivanja razmene sa inostranstvom,
- 3) za finansiranje bržeg privrednog razvitka privredno nedovoljno razvijenih republika i krajeva,
- 4) za učešće u investicijama od bitnog značaja za usklađivanje i usmeravanje privrednog razvitka Jugoslavije, kao i za investicije određene međunarodnim ugovorima.

Član 123

Obrazuje se poseban fond federacije za kreditiranje bržeg privrednog razvitka nedovoljno razvijenih republika i krajeva.

Saveznim zakonom utvrđuju se stalni izvori finansiranja tog fonda, posebni uslovi kreditiranja i način poslovanja fonda.

Republici koja ne može svojim sredstvima finansirati društvene i druge službe u republici federacija obezbeđuje potrebna sredstva pod uslovima koje određuje savezni zakon.

Član 124

Federacija može propisivati

- 1) obaveze radnih organizacija i društveno-političkih zajednica da obrazuju rezervna društvena sredstva i obaveze radnih organizacija da određeni deo svog dohotka kojim samostalno raspolažu koriste za razvoj materijalne osnove svog rada odnosno za privredni i društveni razvitak, ako je to potrebno radi stabilnosti privrede ili ostvarivanja osnovnih materijalnih odnosa utvrđenih društvenim planom Jugoslavije,
- 2) privremenu zabranu raspolaganja određenim društvenim sredstvima od strane radnih organizacija i društveno-političkih zajednica, kad je to neophodno radi sprečavanja i otklanjanja većih poremećaja u privredi i većih nesrazmera u izvršavanju društvenog plana Jugoslavije ili kad to zahtevaju interesi narodne odbrane ili druge vanredne potrebe zemlje,
- 3) obaveze radnih organizacija i društveno-političkih zajednica od interesa za narodnu odbranu.

Ove mere mogu se propisivati samo zakonom.

Član 125

Saveznim zakonom ustanovljavaju se izvori i vrste prihoda društveno-političkih zajednica.

Radi obezbeđivanja ravnopravnog položaja radnih ljudi i radnih organizacija u poslovanju i raspodeli društvenog proizvoda ili ako to zahteva ostvarivanje osnovnih materijalnih odnosa utvrđenih društvenim planom Jugoslavije, federacija može određivati granice u kojima društveno-političke zajednice mogu utvrđivati svoje prihode i druga sredstva.

Član 126

Republike donose propise za izvršavanje saveznog zakona ako su za njegovo sprovođenje nadležni organi u republici a saveznim zakonom nije određeno da propise za izvršavanje zakona donose savezni organi, ili kada je republika za donošenje takvih propisa ovlašćena saveznim zakonom.

Republike su odgovorne za izvršavanje saveznih zakona i drugih saveznih propisa na svojim teritorijama.

Republika preko svojih organa obezbeđuje izvršavanje saveznih zakona i drugih saveznih propisa ako ih nadležni opštinski organi ne izvršavaju.

Član 127

Federacija može na teritorijama republika i drugih društveno-političkih zajednica zakonom osnivati organe uprave za vršenje određenih upravnih poslova iz oblasti isključivih prava i dužnosti federacije, i može propisivati obavezu republika i drugih društveno-političkih zajednica da osnuju organe uprave za vršenje takvih poslova ili poslova od interesa za celu zemlju.

Republički, sreski i opštinski organi dužni su obezbeđivati izvršavanje zakona, akata i mera saveznih organa u ovim oblastima i u tu svrhu sarađivati sa ovim organima kad oni tu saradnju zahtevaju u skladu sa saveznim zakonom.

Samo na osnovu saveznog zakona može se predvideti da u izvršavanju pojedinih poslova iz oblasti isključivih prava i dužnosti federacije savezni organi uprave mogu obustaviti izvršenje opštih akata organa uprave u republici koji su u suprotnosti sa saveznim zakonom ili drugim saveznim propisima donetim na osnovu zakona, i rešavati o žalbi protiv upravnih akata republičkih organa uprave. Saveznim zakonom može se odrediti da u ovim poslovima i u drugim poslovima od interesa za celu zemlju savezni organi uprave imaju pravo da organima uprave u republici izdaju obavezne instrukcije, da vrše pravo nadzora nad njihovim radom, kao i druga ovlašćenja radi obezbeđivanja izvršavanja ovih poslova.

Federacija može preko svojih organa obezbeđivati izvršavanje saveznih zakona i drugih saveznih propisa za čije su izvršavanje nadležni organi drugih društveno-političkih zajednica, ako i dok ovi organi ne izvršavaju te propise.

Poslovi od interesa za celu zemlju su zakonom određeni poslovi za čije su izvršavanje odgovorni savezni organi i kad ih neposredno izvršavaju organi u republici.

Savezni organi uprave opšte sa organima uprave drugih društveno-političkih zajednica u republici preko odgovarajućih republičkih organa, a u poslovima iz oblasti isključivih prava i dužnosti federacije i u drugim slučajevima određenim saveznim zakonom mogu opštiti i neposredno.

Član 128

Ako se pojedini poslovi izvršavanja saveznih zakona iz oblasti isključivih prava i dužnosti federacije prenose u nadležnost republičkih, sreskih ili opštinskih organa, federacija je dužna tim organima obezbediti odgovarajuća sredstva odnosno izvore prihoda za vršenje prenesenih poslova.

Član 129

Savezni organi koji vrše poslove inspekcije ili nadzora mogu, saglasno saveznom zakonu, vršiti ove poslove na celoj teritoriji Jugoslavije, radi kontrole izvršavanja saveznih zakona i zaštite zakonitosti i prava građana i organizacija.

Član 130

Radi ostvarivanja prava i dužnosti federacije, ovim ustavom i saveznim zakonima utvrđuju se nadležnost organa federacije i delokrug organizacija koje vrše poslove u okviru prava i dužnosti federacije.

Organi federacije i ove organizacije vrše poslove iz svoje nadležnosti u okviru prava i dužnosti federacije utvrđenih ovim ustavom.

Član 131

Savezni zakoni i drugi opšti akti saveznih organa objavljuju se u službenom listu federacije u autentičnim tekstovima na jezicima naroda Jugoslavije srpskohrvatskom odnosno hrvatskosrpskom, slovenačkom i makedonskom.

Organi federacije u službenom opštenju pridržavaju se načela ravnopravnosti jezika naroda Jugoslavije.

Glava VI

SUDOVI I JAVNO TUŽILAŠTVO

Član 132

Sudska funkcija vrši se u jedinstvenom sudskom sistemu.

Sudski sistem čine sudovi opšte nadležnosti i specijalizovani sudovi koji se osnivaju za odlučivanje o određenim stvarima iz sudske nadležnosti.

Sudovi opšte nadležnosti su opštinski sudovi, okružni sudovi, republički vrhovni sudovi i Vrhovni sud Jugoslavije.

Za suđenje u privrednim sporovima i za odlučivanje o drugim pravnim stvarima od interesa za privredu postoje privredni sudovi.

Za suđenje krivičnih dela vojnih lica i određenih krivičnih dela drugih lica, kao i za odlučivanje o drugim pravnim stvarima koje se odnose na sporove u vezi sa službom u Jugoslovenskoj narodnoj armiji postoje vojni sudovi.

Specijalizovani sudovi ustanovljavaju se zakonom.

Član 133

Pod uslovima određenim na osnovu saveznog zakona sudsku funkciju mogu vršiti izabrani sudovi odnosno arbitraže.

Na osnovu zakona mogu se osnivati mirovna veća i druge ustanove za raspravljanje međusobnih sporova građana ili organizacija.

Član 134

Nadležnost sudova ustanovljava se i menja samo zakonom.

Član 135

Sudovi odlučuju o osnovnim ličnim, imovinskim, radnim i drugim pravima građana i o njihovim obavezama, o imovinskim i drugim pravima i obavezama organizacija i društveno-političkih zajednica, izriču kazne i druge mere prema učiniocima krivičnih dela i privrednih prestupa, odlučuju u upravnom sporu o zakonitosti pojedinačnih akata državnih organa i organizacija koje vrše javna ovlašćenja i rešavaju o drugim odnosima kad je to zakonom predviđeno.

Sudovi prate i proučavaju društvene odnose i pojave od interesa za ostvarivanje svojih funkcija i daju predloge za sprečavanje društveno opasnih i štetnih pojava i za učvršćivanje zakonitosti.

Sudovi, u svom delokrugu, imaju pravo i dužnost da obaveštavaju skupštinu odgovarajuće društveno-političke zajednice o primeni zakona i o problemima rada sudova.

Član 136

Sudovi su u vršenju sudske funkcije nezavisni i sude na osnovu ustava i zakona.

Član 137

U suđenju učestvuju sudije i sudije-porotnici.

Saveznim zakonom može se propisati da u određenim sudovima i u određenim stvarima u suđenju učestvuju samo sudije.

Sudije i sudije-porotnike bira skupština odgovarajuće društveno-političke zajednice. Zakonom se može predvideti da sudije i sudije porotnike određenih sudova biraju neposredno građani.

Sudije i sudije-porotnike može razrešiti od dužnosti samo predstavničko telo koje ih je izabralo, i to pod uslovima i u postupku koji su propisani zakonom.

Član 138

Sudija i sudija-porotnik ne mogu se pozivati na odgovornost za mišljenje dato u vršenju sudijske funkcije.

Za krivična dela učinjena u vršenju sudijske dužnosti sudija i sudija porotnik ne mogu biti pritvoreni bez odobrenja nadležne skupštine.

Član 139

Presude u prvom stepenu donose opštinski ili okružni sudovi ako zakonom nije određena nadležnost koga drugog suda za suđenje u prvom stepenu.

O žalbi i drugim pravnim sredstvima protiv sudskih odluka odlučuje nadležni sud.

Samo nadležni sud može izmeniti, poništiti ili ukinuti sudsku odluku.

Član 140

Sud sudi u veću.

Zakonom se može odrediti da u određenim stvarima sudi sudija pojedinac.

Član 141

Raspravljanje pred sudom je javno.

Radi čuvanja tajne, zaštite morala, u interesu maloletnika ili radi zaštite drugih posebnih interesa društvene zajednice, zakon određuje u kojim se slučajevima u raspravljanju pred sudom može isključiti javnost.

Član 142

Javno tužilaštvo je samostalan organ koji vrši krivično gonjenje i preuzima zakonom određene mere i pravna sredstva radi jedinstvene primene zakona i zaštite zakonitosti.

Javno tužilaštvo vrši svoju funkciju na osnovu zakona, a u skladu s politikom Savezne skupštine.

Funkciju javnog tužilaštva u Jugoslovenskoj narodnoj armiji vrši vojno tužilaštvo.

Član 143

Saveznog javnog tužioca imenuje i razrešava Savezna skupština.

Republičkog javnog tužioca postavlja i razrešava savezni javni tužilac u saglasnosti s republičkim izvršnim većem, a ostale javne tužioce postavlja republički javni tužilac.

Član 144

Viši javni tužilac ima pravo i dužnost da nižem javnom tužiocu daje obavezna uputstva za njegov rad.

Viši javni tužilac može preuzeti vršenje pojedinih poslova za koje je nadležan niži javni tužilac.

Glava VII

USTAVNOST I ZAKONITOST

Član 145

Radi ostvarivanja ustavom i zakonom utvrđenih društveno-ekonomskih i političkih odnosa i jedinstva pravnog poretka, kao i radi zaštite sloboda i prava čoveka i građanina, prava samoupravljanja i drugih prava organizacija i društveno-političkih zajednica, obezbeđuje se zaštita ustavnosti i zakonitosti.

Član 146

Staranje o ustavnosti i zakonitosti je dužnost sudova i drugih državnih organa, organa društvenog samoupravljanja i svakoga ko vrši javne ili druge društvene funkcije.

Ustavni sudovi, kao nosioci zaštite ustavnosti, obezbeđuju i zakonitost u skladu sa ustavom.

Član 147

Svi propisi i drugi opšti akti moraju biti u saglasnosti sa Ustavom Jugoslavije.

Svi propisi i drugi opšti akti koji se donose u republici moraju biti u saglasnosti i sa republičkim ustavom.

Član 148

Republički ustav ne može biti u suprotnosti sa Ustavom Jugoslavije.

Republički zakon mora biti u saglasnosti sa saveznim zakonom.

Svi ostali propisi i drugi opšti akti koje donose državni organi moraju biti u saglasnosti sa zakonom.

Statuti društveno-političkih zajednica, kao i statuti i drugi opšti akti radnih i drugih samoupravnih organizacija, moraju biti u saglasnosti sa ustavom i zakonom.

Član 149

Ako je republički ustav u suprotnosti sa Ustavom Jugoslavije, primeniće se Ustav Jugoslavije.

Ako republički zakon nije u saglasnosti sa saveznim zakonom, primeniće se do odluke Ustavnog suda Jugoslavije savezni zakon.

Kad sud smatra da zakon koji treba primeniti nije u saglasnosti sa ustavom, predložiće nadležnom vrhovnom sudu da pokrene postupak za ocenjivanje saglasnosti tog zakona sa ustavom.

Član 150

Ustavni sudovi odlučuju o saglasnosti zakona sa ustavom i o saglasnosti drugih propisa i opštih akata sa ustavom i zakonom.

Ustavni sudovi, saglasno zakonu, pružaju i zaštitu prava samoupravljanja i drugih osnovnih sloboda i prava utvrđenih ustavom, kad su ove slobode i prava povređeni pojedinačnim aktom ili radnjom, a nije obezbeđena druga sudska zaštita.

Član 151

Savezno izvršno veće ima pravo da do odluke Ustavnog suda Jugoslavije obustavi izvršenje propisa ili drugog opšteg akta republičkog izvršnog veća koji je u suprotnosti sa Ustavom Jugoslavije ili saveznim zakonom.

Republičko izvršno veće ima pravo da do odluke ustavnog suda obustavi izvršenje propisa ili drugog opšteg akta opštinske ili sreske skupštine ili nekog njihovog organa koji je u suprotnosti sa ustavom ili zakonom. Ako republičko izvršno veće ne obustavi takav propis ili akt, koji je u suprotnosti sa Ustavom Jugoslavije ili saveznim zakonom, to može učiniti Savezno izvršno veće.

Opštinska skupština ima pravo da do odluke ustavnog suda obustavi izvršenje opštih akata samoupravne organizacije koji su u suprotnosti sa ustavom ili zakonom. Zakonom se može predvideti da izvršenje opštih akata određenih samoupravnih organizacija obustavlja pod istim uslovima organ druge društveno-političke zajednice.

Član 152

Zakoni i drugi propisi i opšti akti objavljuju se pre nego što stupe na snagu.

Savezni zakoni i drugi propisi i opšti akti stupaju na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja.

Samo iz naročito opravdanih razloga može se odrediti da savezni zakon i drugi propis ili opšti akt stupi na snagu u roku kraćem od osam dana od dana objavljivanja.

Član 153

Međunarodni ugovori primenjuju se danom stupanja na snagu, ako aktom o ratifikaciji ili ugovorom na osnovu ovlašćenja nadležnog organa nije drukčije određeno.

Sudovi neposredno primenjuju one međunarodne ugovore koji su objavljeni.

Član 154

Propisi i drugi opšti akti ne mogu imati povratno dejstvo.

Samo zakonom može se odrediti da pojedine njegove odredbe i propisi doneseni na osnovu takvih odredaba imaju povratno dejstvo.

Krivična dela, privredni prestupi i prekršaji utvrđuju se i kazne za ova dela primenjuju se prema zakonu koji je važio u vreme izvršenja dela, osim ako je novi zakon blaži za učinioca.

Član 155

Svi akti i mere organa uprave i drugih državnih organa koji vrše političko-izvršne i upravne poslove, kao i akti koje organizacije donose u vršenju javnih ovlašćenja, moraju se zasnivati na zakonu ili drugom zakonito donesenom propisu.

Član 156

Državni organi i organizacije koje vrše javna ovlašćenja mogu u pojedinačnim stvarima rešavati o pravima i obavezama ili na osnovu zakona primenjivati mere prinude ili ograničenja, samo u zakonom propisanom postupku u kome je svakome data mogućnost da brani svoja prava i interese i da protiv donesenog akta upotrebi žalbu ili drugo zakonom predviđeno pravno sredstvo.

Organi uprave mogu nalagati obaveze pojedinim organizacijama u pogledu njihovog rada samo ako su za to zakonom izrično ovlašćeni i u postupku propisanom zakonom.

Član 157

Neznanje jezika na kome se vodi postupak ne sme biti smetnja za odbranu i ostvarivanje prava i opravdanih interesa građana i organizacija.

Svakome je zajemčeno pravo da u postupku pred sudom ili drugim državnim organima i organizacijama, koje u vršenju javnih ovlašćenja rešavaju o pravima i obavezama građana, upotrebljava svoj jezik i da se u tom postupku upozna na svom jeziku s činjenicama.

Član 158

Protiv rešenja i drugih pojedinačnih akata sudskih, upravnih i drugih državnih organa, kao i protiv takvih akata organizacija koje vrše javna ovlašćenja, donesenih u prvom stepenu, može se izjaviti žalba nadležnom organu.

Zakonom se izuzetno, u određenim slučajevima, može isključiti žalba ako je na drugi način obezbeđena zaštita prava i zakonitosti.

Član 159

O zakonitosti konačnih pojedinačnih akata kojima državni organi ili organizacije koje vrše javna ovlašćenja rešavaju o pravima ili obavezama, odlučuje sud u upravnom sporu ako za određenu stvar nije zakonom predviđena druga sudska zaštita.

Samo saveznim zakonom može se izuzetno, u određenim vrstama upravnih stvari, isključiti upravni spor.

DEO DRUGI

ORGANIZACIJA FEDERACIJE

Glava VIII

NADLEŽNOST ORGANA FEDERACIJE

Član 160

U isključivu nadležnost federacije spada

- 1) zaštita nezavisnosti i teritorijalne celokupnosti Jugoslavije, organizovanje oružanih snaga i poslovi odbrane zemlje,
- 2) zaštita poretka utvrđenog ovim ustavom (državna bezbednost), zaštita ustavnosti utvrđene ovim ustavom,
- 3) predstavljanje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, politički, ekonomski i drugi odnosi sa drugim državama i međudržavnim organizacijama, međunarodni ugovori, pitanja rata i mira,
- 4) jugoslovensko državljanstvo, obezbeđenje i kontrola granica, pravni položaj i boravak stranca u Jugoslaviji, uređivanje i kontrola spoljno-trgovinskog i deviznog poslovanja i drugog ekonomskog poslovanja s inostranstvom, carine, utvrđivanje politike emisije novca i regulisanje i kontrola novčanog opticaja, kontrola bezbednosti vazdušne plovidbe, kontrola putničkog saobraćaja preko granice, kontrola prometa robe preko granice, kontrola međunarodnog saobraćaja i veza,
- 5) organizacija federacije i izvršavanje zadataka i poslova za koje je po ovom ustavu nadležna samo federacija.

Član 161

U nadležnost federacije u oblasti zakonodavstva spada

- 1) potpuni zakoni o društvenoj svojini, svojinskim pravima, obligacionim i drugim osnovnim imovinsko-pravnim odnosima, eksproprijaciji, novcu i drugim sredstvima plaćanja, platnom prometu, kreditnom i bankarskom poslovanju, društvenom knjigovodstvu, merama, standardima i tehničkim normativima, patentima, žigovima, uzorcima, modelima i autorskom pravu, pomorski zakonik, zakonik o vazdušnom saobraćaju, ličnom statusu građana, biračkom pravu, proizvodnji i prometu opojnih droga i otrova i prometu lekova, krivični zakonik, sistemu privrednih prestupa, izvršavanju krivičnih sankcija, javnoj

bezbednosti, oružju i eksplozivima, uređenju privrednih sudova, uređenju javnog tužilaštva, sudskim postupcima, opštem upravnom postupku, upravnim sporovima, civilnoj zaštiti, zaštiti boraca i vojnih invalida, o drugim odnosima od interesa za jedinstvo privrednog područja, kao i o onim odnosima za koje je ovim ustavom predviđeno da se uređuju samo saveznim zakonom,

2) osnovni zakoni o privrednim organizacijama, udruživanju radnih organizacija, privrednom poslovanju, radu i zaštiti na radu, raspodeli društvenog proizvoda, doprinosu, porezima, taksama i drugim dažbinama, javnim zajmovima, budžetima i fondovima, zemlji, šumama i vodama, putevima i iskorišćavanju prirodnih bogatstava i drugih prirodnih snaga, prometu robe i usluga, društvenom planiranju, saobraćaju i vezama i bezbednosti saobraćaja, projektovanju i građenju, zborovima i drugim javnim skupovima, štampi i drugim vidovima informacija, udruženjima građana, socijalnom osiguranju, braku, porodici i starateljstvu, zdravstvenoj zaštiti od interesa za celu zemlju, zaštiti stoke i bilja koja je od interesa za celu zemlju, zaštiti od elementarnih nepogoda, sistemu prekršaja, uređenju sudova, službi unutrašnjih poslova i drugim službama koje vrše poslove od interesa za celu zemlju, advokaturi, javnom pravobranilaštvu i pravnom zastupanju, pravnom položaju verskih zajednica, statistici, evidenciji i podacima od interesa za celu zemlju, drugim odnosima od interesa za jedinstvo privrednog sistema, o osnovnim odnosima od interesa za politički sistem kao i o onim odnosima za koje je ovim ustavom predviđeno da se uređuju zakonom,

3) opšti zakoni.

Član 162

U nadležnost federacije spada i

1) utvrđivanje politike izvršavanja saveznih zakona i drugih akata Savezne skupštine, staranje o njihovom izvršavanju i sprovođenju, kao i drugi političko-izvršni i upravni poslovi u okviru prava i dužnosti federacije, vršenje upravnih delatnosti radi neposrednog izvršavanja tih propisa i drugih akata, kad je to određeno na osnovu saveznog zakona u poslovima od interesa za više republika ili od interesa za celu zemlju, obezbeđivanje sprovođenja međunarodnih ugovora,

2) obezbeđivanje jedinstvenog primenjivanja saveznih zakona i jedinstvene kaznene politike u oblasti pravosuđa,

3) statistika i evidencija od interesa za celu zemlju,

4) druge delatnosti i mere, kojima se obezbeđuje ostvarivanje prava i dužnosti federacije,

5) organizovanje službe društvenog knjigovodstva i kontrola nad njenim radom,

6) vršenje drugih poslova utvrđenih ovim ustavom.

Glava IX

SAVEZNA SKUPŠTINA

1. Položaj i nadležnost

Član 163

Savezna skupština je najviši organ vlasti i organ društvenog samoupravljanja, u okviru prava i dužnosti federacije.

Skupština vrši svoja prava i dužnosti na osnovu i u okviru ovog ustava i zakona.

Član 164

Skupština, kao osnovni nosilac prava i dužnosti federacije, neposredno i isključivo

- 1) odlučuje o promeni Ustava Jugoslavije,
- 2) donosi savezne zakone, raspisuje referendum, daje autentično tumačenje saveznih zakona, vrši amnestiju za krivična dela određena saveznim zakonom,
- 3) donosi društvene planove Jugoslavije, savezni budžet i savezni završni račun,
- 4) pretresa politička pitanja i utvrđuje osnove unutrašnje i spoljne politike, utvrđuje obaveze saveznih organa i organizacija, koje vrše poslove od interesa za federaciju u pogledu izvršavanja zakona i drugih akata i politike Skupštine,
- 5) bira Predsednika Republike i potpredsednika Republike,
- 6) bira i razrešava predsednika i članove Saveznog izvršnog veća, bira i razrešava predsednika i sudije Ustavnog suda Jugoslavije, Vrhovnog suda Jugoslavije i Vrhovnog privrednog suda, imenuje i razrešava savezne državne sekretare, savezne sekretare, sekretara Saveznog izvršnog veća, zamenika vrhovnog komandanta kao i funkcionere i članove organa upravljanja organizacija, za koje je to određeno ovim ustavom, saveznim zakonom ili drugim aktom Skupštine,
- 7) vrši političku kontrolu nad radom političko-izvršnih i upravnih organa federacije, vrši kontrolu izvršenja društvenih planova Jugoslavije, saveznog budžeta i finansijskih planova fondova federacije, vrši društveni nadzor, zauzima načelne stavove o izveštajima koje pretresa,
- 8) odlučuje o promeni granica Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije,
- 9) odlučuje o ratu i miru, ratifikuje međunarodne ugovore o političkoj i vojnoj saradnji i međunarodne ugovore koji zahtevaju donošenje novih ili menjanje važećih zakona,
- 10) pretresa izveštaje sudova federacije i saveznog javnog tužioca o primeni saveznih zakona i o opštim problemima pravosuđa, pretresa izveštaje samoupravnih organizacija i drugih organa federacije za koje je to određeno saveznim zakonom,
- 11) vrši i druge poslove određene ovim ustavom.

Skupština može donositi deklaracije i rezolucije i davati državnim organima i samoupravnim organizacijama preporuke kojima se izražava mišljenje o pitanjima od opšteg interesa.

[uredi]2. Sastav i izbor

Član 165

Saveznu skupštinu sačinjavaju Savezno veće, kao veće delegata građana u opštinama i republikama, i Privredno veće, Prosvetno-kulturno veće, Socijalno-zdravstveno veće i Organizaciono-političko veće, kao veća delegata radnih ljudi u radnim zajednicama.

Članovi Saveznog veća izabrani od republičkih skupština i skupština autonomnih pokrajina sačinjavaju Veće naroda, kome se ovim ustavom poveravaju određena prava i dužnosti u pogledu zaštite ravnopravnosti naroda Jugoslavije i Ustavom utvrđenih prava republika.

Član 166

Svako veće ima po 120 poslanika, koji se biraju u skladu s normom da se jedan poslanik bira na isti broj stanovnika i da se u jednoj ili više opština, kao izbornoj jedinici, bira po jedan poslanik za svako veće.

U Savezno veće bira i republičko veće svake republičke skupštine po deset poslanika iz reda svojih članova. U republici koja u svom sastavu ima autonomne pokrajine, pokrajinsko veće svake autonomne pokrajine bira u republičku delegaciju za Savezno veće još po pet poslanika iz redova svojih članova ili iz redova članova republičkog veća republičke skupštine koji su izabrani na teritoriji autonomne pokrajine.

Član 167

Poslanike za Savezno veće biraju opštinske skupštine i građani neposredno.

Poslanike za veća radnih zajednica Savezne skupštine biraju opštinske skupštine.

Poslaničke kandidate za Savezno veće predlažu građani na svojim zborovima birača ili grupa građana, a poslaničke kandidate za veća radnih zajednica radni ljudi u radnim zajednicama odgovarajuće oblasti rada.

Član 168

Pravo da bude biran za člana Saveznog veća ima svaki građanin koji ima biračko pravo.

Pravo da bude biran za člana Privrednog, Prosvetno-kulturnog odnosno Socijalno-zdravstvenog veća ima svaki radni čovek ili član organa upravljanja radne organizacije odnosno radne zajednice u odgovarajućoj oblasti rada, član organa upravljanja udruženja radnih organizacija i funkcioner sindikata, u odgovarajućoj oblasti rada.

Pravo da bude biran za člana organizaciono-političkog veća ima svaki član organa upravljanja radne organizacije odnosno radne zajednice, član organa upravljanja udruženja radnih organizacija, kao i funkcioner društveno-političke organizacije ili udruženja čija se delatnost odnosi na pitanja iz oblasti društveno-političkog sistema.

Za člana svakog od veća radnih zajednica može biti biran, pod uslovima koje odredi zakon, i drugi građanin koji se bavi delatnošću iz odgovarajuće oblasti.

Za člana veća radnih zajednica može biti biran samo građanin koji ima opšte biračko pravo.

Član 169

Poslanikom u Saveznom veću postaje kandidat izabran zakonom određenom većinom u opštinskoj skupštini odnosno u opštinskim skupštinama za koga je posle tog izbora glasala većina svih birača izborne jedinice, a ako je izabrano više kandidata — poslanikom postaje onaj koji je dobio najveći broj glasova u izbornoj jedinici.

Poslanikom u Privrednom, Prosvetno-kulturnom, Socijalno-zdravstvenom odnosno Organizaciono-političkom veću postaje kandidat koji je zakonom određenom većinom izabran u opštinskoj skupštini odnosno u opštinskim skupštinama.

Član 170

Savezni poslanik opozvan je ako se za opoziv izjasnila većina birača određena saveznim zakonom.

Član 171

Izbori novih poslanika moraju se održati najdocije na petnaest dana pre isteka izbornog perioda poslanika kojima mandat ističe.

Izbore za poslanike raspisuje predsednik Skupštine.

Ako je raspušteno koje veće Skupštine, izbori se raspisuju u roku od petnaest dana od dana raspuštanja.

Mandat članova novoizabranog veća traje do isteka vremena na koje su bili izabrani članovi veća koje je raspušteno.

Od dana raspisivanja izbora do dana izbora poslanika ne sme proteći više od dva meseca niti manje od jednog meseca.

Danom verifikacije mandata novih poslanika prestaje funkcija poslanicima čiji mandat ističe.

Član 172

Skupština može u vanrednim prilikama produžiti mandat saveznih poslanika za vreme dok takvo stanje traje. Izbori se raspisuju odmah po prestanku okolnosti zbog kojih je mandat poslanika produžen.

3. Delokrug i rad

Član 173

Poslove iz nadležnosti Skupštine vrši Savezno veće zajedno s drugim nadležnim većem ravnopravno.

Određene poslove iz nadležnosti Skupštine vrši pojedino veće samostalno.

Skupština vrši određene poslove iz svoje nadležnosti na zajedničkoj sednici svih veća.

Skupština vrši određene poslove iz svoje nadležnosti u odborima, komisijama i drugim telima veća i Skupštine.

Član 174

Savezno veće ravnopravno sa Privrednim većem pretresa pitanja od interesa za radne zajednice iz oblasti privrede, kao i druga pitanja iz oblasti privrede i finansija,

donosi zakone i druge akte u tim oblastima,

donosi društvene planove Jugoslavije.

Član 175

Savezno veće ravnopravno sa Prosvetno-kulturnim većem

pretresa pitanja od interesa za radne zajednice iz oblasti prosvete, nauke, umetnosti i drugih oblasti kulture, fizičke kulture, kao i druga pitanja iz tih oblasti,

donosi zakone i druge akte u tim oblastima.

Član 176

Savezno veće ravnopravno sa Socijalno-zdravstvenim većem

pretresa pitanja od interesa za radne zajednice iz oblasti zdravstva, socijalnog osiguranja i drugih oblasti socijalne politike, kao i druga pitanja iz tih oblasti,

donosi zakone i druge akte u tim oblastima.

Član 177

Savezno veće ravnopravno sa Organizaciono-političkim većem

pretresa pitanja iz oblasti društveno-političkog sistema i iz drugih oblasti iz nadležnosti Skupštine, osim pitanja koja prema ovom ustavu spadaju u ravnopravni delokrug drugih veća ili u samostalni delokrug kog drugog veća,

donosi zakone i druge akte ukoliko to ne spada u ravnopravni delokrug drugih veća ili samostalni delokrug Saveznog veća,

donosi savezni budžet i završni račun.

Član 178

Savezno veće samostalno

pretresa pitanja iz oblasti spoljne politike, narodne odbrane i državne bezbednosti i pitanja opšte unutrašnje politike,

donosi zakone i druge akte i ratifikuje međunarodne ugovore iz oblasti međunarodnih političkih odnosa, narodne odbrane i državne bezbednosti,

bira i razrešava predsednika i članove Saveznog izvršnog veća, bira i razrešava predsednika i sudije Ustavnog suda Jugoslavije, Vrhovnog suda Jugoslavije i Vrhovnog privrednog suda, imenuje i razrešava savezne državne sekretare, savezne sekretare, sekretara Saveznog izvršnog veća, zamenika vrhovnog komandanta, kao i funkcionere i članove organa upravljanja organizacija, za koje je to određeno ovim ustavom, saveznim zakonom ili drugim aktom Skupštine, ostvaruje prava Skupštine u pogledu odgovornosti političko-izvršnih organa i saveznih funkcionera Skupštini,

odlučuje o naknadama saveznim poslanicima i funkcionerima koje Skupština bira ili imenuje,

vrši druge poslove iz nadležnosti Skupštine koji nisu u ravnopravnom delokrugu drugih veća ili u samostalnom delokrugu kog drugog veća.

Član 179

Veća radnih zajednica mogu svako u svom delokrugu, samostalno pretresati pitanja u vezi sa izvršavanjem saveznih zakona i drugih akata Skupštine i ostala pitanja od zajedničkog interesa za radne i druge samoupravne organizacije i radne zajednice odgovarajuće oblasti rada, u cilju usklađivanja njihovih odnosa i razvijanja njihove međusobne saradnje. Ova veća imaju pravo da o tim pitanjima daju preporuke odgovarajućim samoupravnim organizacijama, radnim zajednicama i državnim organima.

Svako veće, u svom delokrugu, može tražiti izveštaje od Saveznog izvršnog veća i upućivati mu pitanja.

Svako veće, u svom delokrugu, može tražiti izveštaje i objašnjenja od saveznih državnih sekretara, saveznih sekretara i drugih funkcionera koji rukovode saveznim organima uprave.

Član 180

Skupština na zajedničkoj sednici svih veća bira Predsednika Republike i potpredsednika Republike, predsednika i potpredsednike Skupštine, odlučuje o produženju mandata poslanika i utvrđuje da su prestale okolnosti zbog kojih je mandat poslanika bio produžen.

Član 181

Svako veće donosi punovažne odluke većinom glasova na sednici kojoj prisustvuje većina članova veća osim kad se po ovom ustavu za donošenje pojedinih odluka traži naročita većina.

Skupština na zajedničkoj sednici svih veća donosi punovažne odluke većinom glasova, osim kad se po ovom ustavu traži naročita većina. Za donošenje odluka na zajedničkoj sednici potrebno je prisustvo većine članova svakog veća.

Član 182

Pravo predlaganja zakona i drugih akata ima svaki poslanik u svom veću, Savezno izvršno veće i odbor veća.

Svako veće može predložiti i donošenje zakona i drugih akata iz delokruga drugog veća.

Zahtev za donošenje zakona može poteći i od samoupravnih organizacija, društveno-političkih organizacija, udruženja i građana.

Član 183

Svako veće ima pravo da pretresa predlog zakona, društvenog plana i budžeta, kao i drugo pitanje iz delokruga drugog veća, i da o tome predlogu ili pitanju daje mišljenje nadležnom veću, ako se predlog ili pitanje odnosi i na oblasti iz njegovog delokruga.

Nadležno veće može tražiti od drugih veća mišljenje o predlogu zakona, društvenog plana, budžeta i o drugim pitanjima.

Nadležno veće dužno je uzeti u pretres mišljenja drugih veća i zauzeti stav o njima.

Član 184

Nadležna veća mogu odlučiti da se predlog zakona iznese na javnu diskusiju, ili prilikom pretresa predloga zakona ili drugog akta mogu pozvati radi davanja mišljenja i predloga predstavnike samoupravnih organizacija, društveno-političkih organizacija i udruženja.

Član 185

Svako veće zaseda i odlučuje odvojeno na svojim sednicama, ali veća mogu odlučiti i da zasedaju i rade zajedno.

Dva veća koja učestvuju ravnopravno u donošenju zakona ili drugog akta mogu odlučiti da takav zakon ili akt pretresaju ili da ga donesu na zajedničkoj sednici.

Dva ili više veća mogu odlučiti da na zajedničkoj sednici pretresaju pitanja od zajedničkog interesa za ta veća.

Kad veća odluče da glasaju na zajedničkoj sednici, članovi svakog veća glasaju odvojeno.

Glasanje je javno ako Skupština ili veće, u skladu s poslovnikom, ne odredi da se glasa tajno.

Član 186

Skupština ima svoj poslovnik, koji donosi na zajedničkoj sednici.

Svako veće donosi poslovnik o svom radu.

Član 187

Svako veće samostalno vrši verifikaciju mandata i odlučuje o mandatno-imunitetskim pitanjima svojih članova.

4. Odnos veća u donošenju zakona

Član 188

Zakon ili drugi akt u čijem donošenju ravnopravno učestvuju dva veća smatra se donesenim kad je izglasan u istovetnom tekstu u oba veća.

Ako se saglasnost o istovetnom tekstu zakona ili drugog akta ne postigne posle dva uzastopna pretresa spornog pitanja, veća obrazuju od jednakog broja članova oba veća zajedničku komisiju, kojoj se poverava sastavljanje predloga za rešenje spora.

U slučaju da se u zajedničkoj komisiji ne postigne saglasnost ili da jedno veće ne usvoji tekst koji je predložila komisija, predlog zakona ili drugog akta iznosi se na zajedničku sednicu oba veća.

Ako se ni na zajedničkoj sednici ne postigne saglasnost, sporni akt skida se s dnevnog reda Skupštine, a može se ponovo staviti na dnevni red na predlog jednog od veća ili Saveznog izvršnog veća tek po

isteku šest meseci od dana skidanja s dnevnog reda. Na osnovu odluke oba veća sporni akt može se staviti na dnevni red i pre isteka tog roka.

Član 189

Ako usled spora između Saveznog veća i drugog nadležnog veća društveni plan Jugoslavije ili savezni budžet nije mogao biti donesen do roka kad oni moraju da stupe na snagu, oba veća se raspuštaju, a društveni plan, odnosno budžet, smatra se donesenim u tekstu izglasanom u Saveznom veću.

Novoizabrana veća mogu doneti novi društveni plan odnosno budžet.

Ako usled spora između Saveznog veća i drugog nadležnog veća ni posle postupka predviđenog za postizanje saglasnosti nije mogao biti donet zakon čije donošenje Predsednik Republike ili Savezno izvršno veće smatraju neophodnim i hitnim, oba veća se raspuštaju. Predsednik Republike može proglasiti da se privremeno, do odluke novoizabranih veća, primenjuje zakon u tekstu koji je usvojilo Savezno veće.

5. Prava Veća naroda

Član 190

Veće naroda obavezno se sastaje kad je na dnevnom redu Saveznog veća predlog za promenu Ustava Jugoslavije.

Veće naroda može se sastati i kad je na dnevnom redu Saveznog veća predlog zakona ili drugog akta ili pitanje koje je od interesa za ravnopravnost naroda i republika, ili se oni odnose na prava republika utvrđena ovim ustavom. Veće naroda sastaje se kad to zahteva većina delegata jedne republike, deset njegovih članova ili predsednik Skupštine.

Član 191

Veće naroda može predložiti da se predlog zakona ili drugog akta izmeni, ili da se zakon ili drugi akt ne donese, ako oceni da predlog zakona ili drugog akta sadrži povredu ravnopravnosti naroda ili republika ili drugih ustavom utvrđenih prava republika.

Ako Savezno veće ne usvoji predlog Veća naroda, Veće naroda može ponovo da rešava o spornom predmetu.

Ako Veće naroda ostane pri svom prvobitnom stavu i o spornom pitanju se ponovo ne postigne saglasnost sa Saveznim većem, veća obrazuju od jednakog broja članova oba veća zajedničku komisiju, kojoj se poverava sastavljanje predloga za rešenje spora.

Ako se u zajedničkoj komisiji ne postigne saglasnost ili ako Savezno veće, odnosno Veće naroda, ne prihvati rešenje komisije, obustavlja se dalji pretres spornog predloga, i on se ne može ponovo staviti na dnevni red Saveznog veća pre isteka jedne godine od dana obustave pretresa.

Savezno veće pretresa i odlučuje uvek kao jedinstveni dom.

Član 192

Ako usled spora između Saveznog veća i Veća naroda nije mogao biti donesen društveni plan Jugoslavije ili savezni budžet do roka kad oni moraju da stupe na snagu, Savezno veće se raspušta, a društveni plan, odnosno budžet, smatra se donesenim u tekstu izglasanom u Saveznom veću.

6. Predsednik Skupštine i predsednici veća

Član 193

Skupština ima predsednika i jednog ili više potpredsednika, koji se biraju iz redova članova Saveznog veća.

Svako veće i Veće naroda ima predsednika. Predsednik i potpredsednici Skupštine i predsednik veća koji su ovu funkciju vršili četiri godine ne mogu na istu funkciju biti birani za naredni period od četiri godine.

Skupština ima sekretara, koga imenuje i razrešava Savezno veće.

Član 194

Predsednik Skupštine predstavlja Skupštinu, saziva zajedničke sednice veća, predsedava im i stara se o primenjivanju poslovnika Skupštine.

Član 195

Predsednik Skupštine s potpredsednicima Skupštine i predsednicima veća tumači odredbe poslovnika Skupštine i veća u pogledu nadležnosti veća i odbora Skupštine i zauzima stavove o drugim pitanjima od zajedničkog interesa za rad veća koja odredi poslovnik Skupštine.

Predsednik Skupštine premapotpisuje ukaz o proglašenju zakona, potpisuje akte donesene na zajedničkoj sednici svih veća i zajedno s predsednicima odgovarajućih veća potpisuje akte Skupštine koje su donela veća.

Predsednik Skupštine može sazvati zajedničku sednicu ovih veća radi pretresanja pitanja od opšteg političkog značaja.

Predsednik Skupštine saziva zajedničku sednicu svih veća na predlog Predsednika Republike ili najmanje tri veća Skupštine, a zajedničku sednicu dva ili više veća — na predlog dva veća.

Član 196

Sednice pojedinog veća saziva predsednik veća na osnovu odluke samog veća ili po sopstvenoj inicijativi, a dužan je sazvati sednicu na predlog predsednika Skupštine ili Saveznog izvršnog veća, i kad je to u drugim slučajevima ovim ustavom određeno.

Ako predsednik veća ne sazove sednicu veća kad je ovim ustavom određeno, veće će se sastati na poziv dvadeset svojih članova ili predsednika Skupštine.

7. Prava i dužnosti poslanika

Član 197

Svaki poslanik ima pravo podnositi veću čiji je član predloge zakona, odluka, preporuka, deklaracija i rezolucija, i pokretati druga pitanja iz delokruga tog veća.

Član 198

Poslanik ima pravo predlagati veću čiji je član pretresanje pitanja koja se odnose na politiku i rad Saveznog izvršnog veća, na izvršavanje zakona ili na rad saveznih organa uprave.

Određeni broj poslanika ima pravo, u skladu s poslovníkom, da predlaže izbor, imenovanje i razrešenje funkcionera koje bira odnosno imenuje Skupština, ukoliko ovim ustavom nije drukčije određeno.

Svaki poslanik ima pravo Saveznom izvršnom veću ili funkcionerima koji rukovode saveznim organima uprave postavljati pitanja koja se odnose na njihov rad ili na poslove iz nadležnosti odgovarajućeg organa.

Član 199

Svaki poslanik ima pravo zatražiti obaveštenje od saveznih funkcionera koji rukovode samostalnim saveznim organima uprave. Funkcioner je dužan poslaniku dati traženo obaveštenje.

Član 200

Poslanik je odgovoran biračima i dužan je da o svom radu i o radu veća čiji je član obaveštava birače izborne jedinice u kojoj je izabran.

Savezni poslanik ima pravo da učestvuje u radu skupštine opštine u kojoj je izabran.

Poslanik je dužan da opštinsku skupštinu, ako ona to traži, obaveštava o svom radu i o radu veća čiji je član. On je dužan da na zahtev opštinske skupštine izloži pred većem čiji je član njen predlog ili mišljenje o pitanjima iz nadležnosti veća.

Radi vršenja svoje poslaničke dužnosti poslanik ima pravo da traži podatke potrebne za svoj rad u Skupštini od državnih organa i radnih i drugih samoupravnih organizacija sa područja izborne jedinice u kojoj je izabran.

Član 201

Član Saveznog veća ne može istovremeno biti imenovani funkcioner niti službenik državnog organa.

Zakonom se određuje pod kojim uslovima član Saveznog veća ima pravo da se vrati na svoje ranije ili odgovarajuće radno mesto i ima određena prava koja se stiču na osnovu rada.

Član 202

Poslanik uživa imunitet u Skupštini i van nje.

Poslanik ne može biti pozvan na odgovornost, pritvoren, niti kažnjen za izraženo mišljenje ili davanje glasa u Skupštini.

Poslanik ne može biti pritvoren bez odobrenja veća čiji je član, niti se protiv njega, ako se pozove na imunitet, može pokrenuti krivični postupak bez odobrenja veća čiji je član.

Poslanik može biti pritvoren bez odobrenja veća samo ako je zatečen u vršenju krivičnog dela za koje je propisana kazna strogog zatvora u trajanju dužem od pet godina. U takvom slučaju državni organ koji je poslanika lišio slobode dužan je o tome obavestiti predsednika Skupštine koji to pitanje iznosi pred odgovarajuće veće radi odlučivanja da li će se postupak nastaviti odnosno da li će rešenje o lišenju slobode ostati na snazi.

Veće može uspostaviti imunitetsko pravo i poslaniku koji se nije pozvao na imunitet, ako je to potrebno radi vršenja funkcije poslanika.

Ako veće nije na okupu, odobrenje za lišenje slobode i za pokretanje odnosno nastavljanje krivičnog postupka daje i odlučuje o uspostavljenju imunitetskog prava poslanika mandatno-imunitetska komisija odgovarajućeg veća uz naknadnu potvrdu veća.

8. Odbori i komisije

Član 203

Za razmatranje opštih pitanja politike i podnošenje predloga Skupštini o tim pitanjima, za proučavanje predloga zakona i drugih akata Skupštine i za pretresanje drugih pitanja iz delokruga Saveznog veća obrazuju se stalni odbori Saveznog veća.

Ovi odbori se osnivaju i njihov delokrug se određuje odlukom Saveznog veća.

Član 204

Stalni odbori Saveznog veća, svaki u svom delokrugu:

- pretresaju stanje u pojedinim oblastima društvenog života, prate rad saveznih organa i izvršavanje zakona i drugih akata Skupštine, i predlažu Skupštini i Saveznom izvršnom veću utvrđivanje politike i mera za izvršavanje saveznih zakona i drugih akata Skupštine,
- proučavaju predloge zakona i drugih akata i druga pitanja iz nadležnosti Skupštine, i podnose Saveznom veću svoje izveštaje i predloge,
- utvrđuju predloge zakona i drugih akata Skupštine i imaju pravo zahtevati od saveznih organa uprave da pripreme nacрте pojedinih zakona i drugih akata Skupštine.

Član 205

Stalni odbor Saveznog veća može od Saveznog izvršnog veća tražiti da ono preko svog predstavnika izloži svoj stav o pojedinim pitanjima koja su na dnevnom redu sednice odbora ili da mu dostavi svoje mišljenje o nacrtu koga zakona ili drugog akta.

Odbor može od saveznih funkcionera tražiti da izlože stanje u odgovarajućoj oblasti uprave, da podnesu izveštaj o izvršavanju saveznih zakona i drugih saveznih propisa i o drugim pitanjima iz delokruga odgovarajućeg organa uprave, kao i da usmeno ili pismeno odgovore na postavljena pitanja i da pruže obaveštenja i objašnjenja.

Član 206

Stalni odbor Saveznog veća može vršiti ankete i saslušavanja i u tu svrhu zahtevati od državnih organa i organizacija potrebne podatke, spise i isprave. Odbor ne može imati istražne ili sudske funkcije.

Odbor može pozivati predstavnike pojedinih organizacija radi davanja mišljenja i predloga ili radi savetovanja o pojedinim pitanjima.

Član 207

Za proučavanje predloga zakona i drugih akata i za pretresanje drugih pitanja iz svog delokruga Privredno, Prosvetno-kulturno, Socijalno-zdravstveno i Organizaciono-političko veće mogu obrazovati svoje odbore.

Član 208

U Skupštini obrazuje se komisija za pitanja izbora i imenovanja.

Predsednika i većinu članova ove komisije biraju Savezno veće i druga veća iz redova saveznih poslanika, a određeni broj članova delegira Socijalistički savez radnog naroda Jugoslavije.

Ova komisija pretresa sva pitanja u vezi sa izborom, imenovanjima i razrešenjima iz nadležnosti Skupštine, kao i opšta pitanja kadrovske politike.

Član 209

Skupština i njena veća mogu obrazovati i druge stalne i povremene komisije i druga tela, kojima poveravaju proučavanje određenih pitanja, sastavljanje nacрта pojedinih zakona i predloga drugih akata i vršenje anketa. Članovi ovih komisija biraju se i iz redova poslanika, a članovi pojedinih komisija mogu se imenovati iz redova stručnjaka i javnih radnika.

Skupština može obrazovati i stručne, savetodavne i slične službe potrebne za rad Skupštine.

9. Promena Ustava

Član 210

O promeni Ustava Jugoslavije odlučuje Savezno veće i Veće naroda po postupku utvrđenom ovim ustavom.

Predlog za promenu Ustava može podneti najmanje trideset članova Saveznog veća, Veće naroda, Predsednik Republike ili Savezno izvršno veće.

Savezno veće i Veće naroda prethodno odlučuju da li će se pristupiti rešavanju o promeni Ustava.

Ako se ni posle dva uzastopna pretresa ne postigne između Saveznog veća i Veća naroda saglasnost da se pristupi rešavanju o promeni Ustava, predlog za promenu Ustava ne može se ponovo staviti na dnevni red pre isteka jedne godine od dana obustave pretresa.

Član 211

Pre pretresa predloga za promenu Ustava Savezno veće dostavlja taj predlog Privrednom veću, Prosvetno-kulturnom veću, Socijalno-zdravstvenom veću i Organizaciono-političkom veću.

Ova veća pretresaju predlog za promenu Ustava i Saveznom veću daju o tome svoje mišljenje.

Kad dobije mišljenje od ostalih veća, Savezno veće pristupa pretresu predloga za promenu Ustava.

Član 212

Pre pretresa u Saveznom veću, predlog za promenu Ustava pretresa Veće naroda.

U toku pretresa predloga za promenu Ustava Savezno veće zauzima stav i o mišljenjima ostalih veća Skupštine.

Promena Ustava prihvaćena je ako je u istovetnom tekstu izglasana u Saveznom veću i u Veću naroda.

Ako se Savezno veće ne složi s mišljenjem Veća naroda u pogledu promene Ustava, pretres se odlaže za dva meseca.

Po isteku ovog roka o spornim pitanjima mogu se voditi samo još dva uzastopna pretresa u Saveznom veću i u Veću naroda. Ako se ni posle dva uzastopna pretresa ne postigne saglasnost, Savezno veće i Veće naroda mogu odlučiti da se sporno pitanje iznese na referendum. Ako se oba veća ne saglase o iznošenju spornog pitanja na referendum, Savezno veće se raspušta.

Član 213

Promena Ustava je usvojena u Saveznom veću i Veću naroda ako za nju glasaju dve trećine članova tih veća.

Član 214

Ako se najdocnije petnaest dana po usvajanju promene Ustava u Saveznom veću i Veću naroda najmanje druga tri veća Skupštine ne saglase sa prihvaćenim tekstom promene Ustava, promena Ustava iznosi se na referendum.

Referendum o promeni Ustava raspisuje predsednik Skupštine. Referendum se ima održati u roku od dva meseca od dana usvajanja promene Ustava u Saveznom veću i Veću naroda.

Promena Ustava usvojena je na referendumu ako je za nju glasala većina svih birača na teritoriji Jugoslavije.

Promenu Ustava proglašava Savezno veće.

Glava X

PRESEDNIK REPUBLIKE

Član 215

Predsednik Republike predstavlja Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju u zemlji i u inostranstvu i vrši druge ovim ustavom određene političko-izvršne funkcije.

Predsednik Republike je vrhovni komandant oružanih snaga Jugoslavije.

Član 216

Predsednik Republike predlaže Saveznoj skupštini jednog od članova Skupštine za predsednika Saveznog izvršnog veća koji podnosi predlog za izbor Saveznog izvršnog veća.

Predsednik Republike može sazvati sednicu Saveznog izvršnog veća i staviti određena pitanja na dnevni red njegove sednice. Predsednik Republike predsedava sednici Veća kojoj prisustvuje.

Član 217

Predsednik Republike

- 1) proglašava ukazom savezne zakone,
- 2) proglašava odluku Savezne skupštine o izboru Saveznog izvršnog veća, predlaže izbor predsednika i sudija Ustavnog suda Jugoslavije, predlaže izbor i razrešenje članova Saveta federacije, predlaže imenovanje i razrešenje zamenika vrhovnog komandanta,
- 3) postavlja i opoziva ukazom ambasadore i poslanike Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i prima akreditivna i opozivna pisma od kod njega akreditovanih stranih diplomatskih predstavnika, izdaje isprave o ratifikaciji međunarodnih ugovora,
- 4) dodeljuje odlikovanja,
- 5) daje, saglasno saveznom zakonu, pomilovanja za krivična dela predviđena saveznim zakonima,

- 6) proglašava ratno stanje ako Savezna skupština nije u mogućnosti da se sastane,
- 7) osniva odgovarajuće službe za vršenje poslova iz svog delokruga,
- 8) vrši druga ovim ustavom predviđena prava i dužnosti.

Predsednik Republike na predlog Saveznog izvršnog veća za vreme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti donosi uredbe sa zakonskom snagom o pitanjima iz nadležnosti Savezne skupštine. Predsednik Republike podnosi ove uredbe na potvrdu Skupštini čim ona bude u mogućnosti da se sastane.

Uredbom sa zakonskom snagom donesenom za vreme ratnog stanja mogu se izuzetno, dok to stanje traje, ako to zahtevaju interesi odbrane zemlje, obustaviti pojedine odredbe Ustava Jugoslavije koje se odnose na pojedine slobode i prava građana i prava samoupravnih organizacija, ili na sastav i ovlašćenja političko-izvršnih i upravnih organa.

Član 218

Predsednik Republike ima pravo da zadrži od izvršenja uredbe i druge propise Saveznog izvršnog veća od opštijeg političkog značaja pre njihovog objavljivanja.

Ako Predsednik Republike zadrži od izvršenja propis Saveznog izvršnog veća, sporno pitanje izneće odmah pred Savezno veće radi donošenja odluke.

Član 219

Predsednik Republike vrši svoja prava i dužnosti na osnovu i u okviru ovog ustava i saveznih zakona.

Predsednik Republike uživa imunitet i odgovoran je Saveznoj skupštini u skladu sa Ustavom i saveznim zakonom.

Predsedniku Republike, ako je izabran iz redova poslanika, prestaje poslanički mandat.

Član 220

Predsednik Republike bira se na vreme od četiri godine i može biti uzastopno ponovo izabran još za jedan izborni period.

Za izbor na položaj Predsednika Republike nema ograničenja za Josipa Broza Tita.

Član 221

Savezna skupština bira Predsednika Republike na mesec dana pre isteka mandata Predsednika Republike koji je na dužnosti.

Kandidata za Predsednika Republike može predložiti Skupštini najmanje trideset poslanika po sopstvenoj inicijativi, ili na osnovu predloga Saveznog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije. Među predlagačima najmanje po pet moraju biti izabrani iz svake republike, a polovina svih predlagača moraju biti iz redova članova Saveznog veća.

Za Predsednika Republike izabran je kandidat koji je dobio većinu glasova svih saveznih poslanika.

Predsednik Republike pošto bude izabran, daje svečanu izjavu pred Saveznom skupštinom.

Član 222

Predsednik Republike obaveštava Skupštinu o stanju i problemima unutrašnje i spoljne politike i može predlagati Skupštini pretresanje pojedinih pitanja i donošenje odluka.

Član 223

Predsednika Republike u slučaju odsutnosti zamenjuje u vršenju njegovih funkcija potpredsednik Republike. Predsednik Republike može poveriti potpredsedniku da ga zastupa u vršenju određenih poslova.

Potpredsednik Republike bira se na vreme od četiri godine i ne može ponovo biti biran za potpredsednika za naredni izborni period.

Savezna skupština bira potpredsednika Republike odmah po izboru Predsednika Republike i po istom postupku.

Potpredsednik Republike, ako je izabran iz redova saveznih poslanika, zadržava svoj mandat.

Član 224

Predsednik Republike saziva Savet federacije radi razmatranja pitanja državne politike i delatnosti političko-izvršnih i upravnih organa.

Članove Saveta federacije bira, na predlog Predsednika Republike, Savezno veće iz redova saveznih i republičkih funkcionera, kao i funkcionera društveno-političkih i drugih organizacija.

Glava XI

POLITIČKO-IZVRŠNI I UPRAVNI ORGANI SAVEZNE SKUPŠTINE

A) Savezno izvršno veće

Član 225

Savezno izvršno veće je organ Savezne skupštine kome se poverava političko-izvršna funkcija u okviru prava i dužnosti federacije.

Savezno izvršno veće odgovorno je za sprovođenje politike federacije, čije osnove utvrđuje Savezna skupština.

Član 226

Savezno izvršno veće sačinjavaju predsednik i određeni broj članova.

Predsednika i članove Saveznog izvršnog veća Savezno veće bira na predlog poslanika koga je Predsednik Republike predložio za predsednika Saveznog izvršnog veća i na osnovu mišljenja Komisije za izbor i imenovanja. Članovi Saveznog izvršnog veća biraju se iz redova članova Skupštine, vodeći računa o nacionalnom sastavu.

Predsednici republičkih izvršnih veća, savezni državni sekretari, savezni sekretari, sekretar Saveznog izvršnog veća kao i drugi savezni funkcioneri za koje Skupština to odredi prilikom njihovog imenovanja, su po položaju članovi Saveznog izvršnog veća.

Član 227

Savezno veće može izuzetno izabrati za predsednika ili člana Saveznog izvršnog veća poslanika koji je neposredno pre toga ovu funkciju vršio četiri godine, ako za to postoje opravdani razlozi, ali najduže još za naredne četiri godine. Za predsednika Saveznog izvršnog veća odluku o tome donosi Savezno veće na predlog Predsednika Republike, a za člana Saveznog izvršnog veća — na predlog predsednika Saveznog izvršnog veća odnosno poslanika koji podnosi predlog za izbor Saveznog izvršnog veća.

Pre prelaska na izbor Savezno veće odlučuje većinom glasova o opravdanosti iznetih razloga za odstupanje od načela ograničenja ponovnog izbora.

Predsednik Saveznog izvršnog veća ima pravo da Saveznom veću predlaže razrešenje pojedinih članova Saveznog izvršnog veća i izbor novih.

Razrešenje od dužnosti predsednika Saveznog izvršnog veća, kao i ostavka većine članova Veća, povlači ostavku celog Veća.

Član 228

Savezno izvršno veće

- 1) predlaže Saveznoj skupštini utvrđivanje unutrašnje i spoljne politike i stara se o sprovođenju politike koju je utvrdila Skupština, stara se o izvršavanju saveznih zakona, društvenog plana Jugoslavije, saveznog budžeta i drugih akata Skupštine, vrši nadzor nad radom saveznih organa uprave i daje im opšte smernice za rad,
- 2) predlaže Skupštini donošenje zakona i drugih akata i ima pravo da daje mišljenje o predlozima zakona koje Skupštini podnose veća Skupštine, odbori veća ili poslanici,
- 3) utvrđuje predloge društvenog plana Jugoslavije, saveznog budžeta i završnog računa,
- 4) donosi uredbе, odluke i uputstva za izvršavanje saveznih zakona i drugih opštih akata Savezne skupštine ako je za to zakonom ili tim aktima ovlašćeno,
- 5) utvrđuje opšta načela unutrašnje organizacije saveznih organa uprave,
- 6) osniva savezne organe uprave koji se ne osnivaju zakonom, kao i stručne službe potrebne za rad Veća, osniva saglasno zakonu radne organizacije i druge organizacije za vršenje poslova za potrebe Veća i drugih saveznih organa,
- 7) ukida propise saveznih organa uprave ako su u suprotnosti sa saveznim zakonom, uredbom ili drugim propisom Saveznog izvršnog veća,

- 8) ratifikuje međunarodne ugovore čije ratifikovanje ne spada u nadležnost Skupštine,
- 9) predlaže Saveznom veću izbor i razrešenje predsednika i sudija Vrhovnog suda Jugoslavije i Vrhovnog privrednog suda, kao i imenovanje i razrešenje saveznog javnog tužioca i drugih saveznih funkcionera za koje je to zakonom određeno,
- 10) postavlja funkcionere u Veću i u saveznim organima uprave i direktore ustanova i organizacija, za koje je to zakonom određeno,
- 11) raspolaže u okviru ovog ustava i saveznih zakona, određenim fondovima federacije,
- 12) vrši i druge poslove predviđene, u okviru prava i dužnosti federacije, saveznim zakonom.

Član 229

Savezno izvršno veće odlučuje o poslovima iz svoje nadležnosti na svojim sednicama.

O opštim i načelnim pitanjima, kao i poslovima od zajedničkog interesa za sve organe uprave, odlučuju svi članovi Veća.

O ostalim poslovima iz nadležnosti Veća odlučuju izabrani članovi Veća i savezni državni sekretari.

Zakonom se propisuje organizacija i način odlučivanja Saveznog izvršnog veća o poslovima iz njegove nadležnosti.

Savezno izvršno veće može obrazovati svoje odbore i druga tela za koordiniranje rada saveznih organa uprave i za pretresanje pitanja od zajedničkog interesa za više organa uprave.

U Saveznom izvršnom veću mogu se imenovati savezni sekretari i drugi funkcioneri, kojima se poverava samostalno vršenje određenih poslova,

Član 230

Predsednik Saveznog izvršnog veća predstavlja Veće, stara se o sprovođenju zaključaka i ostvarivanju politike Saveznog izvršnog veća.

Predsednik Veća saziva sednice Veća po svojoj inicijativi, na predlog Predsednika Republike ili na predlog najmanje pet članova Veća.

Predsednik Veća koordinira rad saveznih organa uprave radi sprovođenja opšte politike Veća.

Član 231

Savezno izvršno veće vrši poslove iz svoje nadležnosti na osnovu i u okviru ovog ustava i zakona.

Savezno izvršno veće odgovara za svoj rad Saveznoj skupštini.

Skupština može ukinuti ili poništiti propis ili drugi akt Saveznog izvršnog veća koji je u suprotnosti sa Ustavom Jugoslavije ili zakonom.

Član 232

Savezno izvršno veće dužno je izveštavati Saveznu skupštinu o svom radu.

Savezno izvršno veće može predložiti nadležnim većima Skupštine da se odloži pretres predloga zakona ili drugog akta, ili da se, radi pretresanja određenog pitanja, obrazuje zajednička komisija od članova nadležnog veća Skupštine i članova Saveznog izvršnog veća, ili da se sazove sednica nadležnog veća Skupštine na kojoj bi ono izložilo svoj stav.

U slučaju da Skupština usvoji predlog zakona ili drugog akta protivno obrazloženom mišljenju Saveznog izvršnog veća, Savezno izvršno veće može Saveznom veću podneti kolektivnu ostavku ako smatra da nije u stanju da obezbedi izvršavanje tog zakona ili akta.

Do izbora novog Saveznog izvršnog veća, Veće u ostavci ostaje na dužnosti.

B) Savezna uprava

Član 233

Za vršenje poslova državne uprave iz nadležnosti federacije obrazuju se državni sekretarijati, savezni sekretarijati i drugi savezni organi uprave.

Državni sekretarijati obrazuju se samo za one grane uprave koje prema ovom ustavu u celini spadaju u isključivu nadležnost organa federacije.

Za vršenje poslova državne uprave u drugim oblastima iz nadležnosti federacije obrazuju se savezni sekretarijati i drugi savezni organi uprave.

Za vršenje određenih stručnih, upravnih i drugih poslova iz nadležnosti federacije mogu se obrazovati saveti i drugi savezni organi i organizacije.

Član 234

Državni sekretarijati su Državni sekretarijat za inostrane poslove i Državni sekretarijat za narodnu odbranu.

Delokrug državnih sekretarijata određuje se i menja zakonom.

Savezni sekretarijati i drugi samostalni savezni organi uprave, saveti, kao i organizacije koje vrše poslove od interesa za celu zemlju osnivaju se, ukidaju i njihov se delokrug određuje zakonom.

Član 235

Savezni organi uprave samostalno vrše poslove iz svoje nadležnosti na osnovu i u okviru ovog ustava i saveznih zakona.

U vršenju poslova iz svoje nadležnosti savezni organi uprave pridržavaju se i drugih saveznih propisa.

Savezni organi uprave dužni su obezbeđivati sprovođenje saveznih zakona i drugih saveznih propisa politike utvrđene od Savezne skupštine i opštih smernica Saveznog izvršnog veća.

Član 236

Savezne državne sekretare, savezne sekretare, sekretara Saveznog izvršnog veća i druge savezne funkcionere koje odredi zakon, imenuje i razrešava Savezna skupština na predlog predsednika Saveznog izvršnog veća koji on podnosi u ime Veća.

Funkcioner koji je jednu od navedenih funkcija vršio četiri godine može se imenovati da uzastopno takvu funkciju vrši najduže još naredne četiri godine ako to zahtevaju opravdani razlozi Skupština, na predlog predsednika Saveznog izvršnog veća, prethodno odlučuje većinom glasova o opravdanosti iznetih razloga za odstupanje od načela ograničenja ponovnog imenovanja.

Član 237

Savezni funkcioneri koji rukovode saveznim organima uprave lično su odgovorni za rad tog organa i za izvršavanje zadataka i poslova iz njegove nadležnosti.

Savezni funkcioneri koji rukovode saveznim organima uprave mogu donositi pravilnike, naredbe i uputstva za izvršavanje zakona i propisa Saveznog izvršnog veća, ako su za to ovlašćeni zakonom odnosno propisom Saveznog izvršnog veća.

Član 238

Savezni funkcioneri koji rukovode saveznim organima uprave dužni su izveštavati Saveznu skupštinu i Savezno izvršno veće o stanju u odgovarajućoj oblasti uprave i o radu organa uprave kojim rukovode.

Ovi funkcioneri dužni su, na zahtev veća, odbora i komisija Skupštine davati im obaveštenja i objašnjenja o pitanjima iz delokruga organa kojim rukovode. Oni su dužni davati i odgovore na pitanja poslanika.

Glava XII

JVRHOVNI SUD JUGOSLAVIJE

Član 239

Vrhovni sud Jugoslavije

- 1) utvrđuje načelne stavove i načelna pravna shvatanja o pitanjima koja su od značaja za jedinstvo u primeni saveznih zakona od strane sudova opšte nadležnosti i specijalizovanih sudova,
- 2) odlučuje o redovnim pravnim sredstvima protiv odluka republičkih vrhovnih sudova, kad je to saveznim zakonom određeno,
- 3) odlučuje o vanrednim pravnim sredstvima protiv pravnosnažnih odluka sudova kojima je povređen savezni zakon, u slučajevima predviđenim zakonom,
- 4) odlučuje o upravnom sporu protiv određenih upravnih akata saveznih organa ili organizacija koje vrše javna ovlašćenja na teritoriji cele Jugoslavije,

- 5) rešava sukobe nadležnosti između sudova sa teritorija raznih republika,
- 6) vrši druge poslove koje, u okviru prava i dužnosti federacije, odredi savezni zakon.

Član 240

Nadležnost i organizacija Vrhovnog suda Jugoslavije utvrđuju se saveznim zakonom.

Glava XIII

USTAVNI SUD JUGOSLAVIJE

Član 241

Ustavni sud Jugoslavije

- 1) odlučuje o saglasnosti zakona sa Ustavom Jugoslavije,
- 2) odlučuje o saglasnosti republičkog zakona sa saveznim zakonom,
- 3) odlučuje o saglasnosti drugih propisa i drugih opštih akata organa i organizacija sa Ustavom Jugoslavije, saveznim zakonima i drugim saveznim propisima,
- 4) rešava sporove o pravima i dužnostima između federacije i republike, između republika i između drugih društveno-političkih zajednica sa teritorija raznih republika, ako za rešavanje takvih sporova zakonom nije predviđena nadležnost drugog suda, rešava sporove o razgraničenju između republika,
- 5) rešava o sukobu nadležnosti između sudova i saveznih organa, kao i između sudova i drugih državnih organa sa teritorija raznih republika,
- 6) vrši i druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnost ovim ustavom ili saveznim zakonom, u skladu sa ovim ustavom utvrđenim pravima i dužnostima federacije.

Ustavni sud Jugoslavije odlučuje i o zaštiti prava samoupravljanja i drugih osnovnih sloboda i prava utvrđenih ovim ustavom kad su te slobode i prava povređeni pojedinačnim aktom ili radnjom od strane organa federacije i u drugim slučajevima koje odredi savezni zakon, a nije obezbeđena druga sudska zaštita.

Član 242

Ustavni sud Jugoslavije prati pojave od interesa za ostvarivanje ustavnosti i zakonitosti i na osnovu toga daje Saveznoj skupštini mišljenje i predloge za donošenje zakona i preduzimanje drugih mera radi obezbeđivanja ustavnosti i zakonitosti i zaštite prava samoupravljanja i drugih sloboda i prava građana i organizacija.

Član 243

Ustavni sud Jugoslavije sastoji se od predsednika i deset sudija.

Predsednik i sudije Ustavnog suda biraju se na osam godina i mogu biti ponovo birani samo još za sledeći period od osam godina. Polovina broja sudija Ustavnog suda bira se posle svake četiri godine.

Predsednik i sudije Ustavnog suda ne mogu biti u isto vreme članovi republičke ili Savezne skupštine ili njihovih političko-izvršnih organa, niti funkcioneri ili službenici organa državne uprave ili drugog kojeg suda.

Predsednik i sudije Ustavnog suda mogu pre isteka mandata biti razrešeni dužnosti, saglasno saveznom zakonu, samo ako sami zatraže da budu razrešeni, ako budu za krivično delo osuđeni na kaznu lišenja slobode, ako izgube poslovnu sposobnost ili postanu trajno fizički nesposobni za vršenje svoje funkcije.

Predsednik i sudije Ustavnog suda uživaju imunitet kao i savezni poslanici.

Član 244

Ustavni sud Jugoslavije daje Saveznoj skupštini mišljenje o tome da li je republički ustav u suprotnosti sa Ustavom Jugoslavije.

Član 245

Kad Ustavni sud Jugoslavije utvrdi da savezni zakon nije u skladu sa Ustavom Jugoslavije, Savezna skupština dužna je u roku od šest meseci od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda dovesti taj zakon u sklad sa Ustavom.

Ako Skupština u ovom roku ne dovede savezni zakon u sklad sa Ustavom Jugoslavije, prestaje da važi taj zakon odnosno njegove odredbe koje nisu u saglasnosti sa Ustavom što će Ustavni sud Jugoslavije svojom odlukom utvrditi.

Ako u slučaju nesaglasnosti republičkog zakona sa saveznim zakonom Ustavni sud Jugoslavije utvrdi da savezni zakon nije u skladu sa Ustavom Jugoslavije, odlučiće da se do donošenja konačne odluke o tome ne primenjuju odredbe saveznog zakona koje nisu u saglasnosti sa Ustavom.

Član 246

Kad Ustavni sud Jugoslavije utvrdi da republički zakon nije u saglasnosti sa Ustavom Jugoslavije ili sa saveznim zakonom, republička skupština dužna je u roku od šest meseci od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda Jugoslavije republički zakon dovesti u sklad sa Ustavom odnosno sa saveznim zakonom.

Ako republička skupština u ovom roku ne dovede republički zakon u sklad sa Ustavom Jugoslavije ili sa saveznim zakonom, prestaje da važi taj zakon odnosno njegove odredbe koje nisu u saglasnosti sa Ustavom ili sa saveznim zakonom, što će Ustavni sud utvrditi svojom odlukom.

Kad Ustavni sud Jugoslavije utvrdi da republički zakon nije u saglasnosti sa Ustavom Jugoslavije ili sa saveznim zakonom, odlučiće da se, do donošenja konačne odluke o tome ne primenjuju odredbe republičkog zakona koje nisu u saglasnosti sa Ustavom ili sa saveznim zakonom. Ustavni sud Jugoslavije može republički zakon odmah ukinuti ako su njime očigledno povređena prava federacije.

Član 247

Kad Ustavni sud Jugoslavije utvrdi da koji propis, osim zakona, ili drugi opšti akt nije u saglasnosti sa Ustavom Jugoslavije ili sa saveznim zakonom, poništiće ili ukinuće taj propis ili akt odnosno one odredbe koje nisu u saglasnosti sa Ustavom ili saveznim zakonom.

Član 248

Ako je pokrenut postupak za ocenjivanje ustavnosti ili zakonitosti koga propisa ili drugog opšteg akta koji je u isto vreme protivan Ustavu Jugoslavije ili saveznom zakonu i republičkom ustavu ili republičkom zakonu, kontrolu ustavnosti i zakonitosti vrši republički ustavni sud, ocenjujući samo saglasnost tog propisa ili opšteg akta sa republičkim ustavom ili republičkim zakonom.

Ako republički ustavni sud odluči da je propis ili opšti akt saglasan sa republičkim ustavom ili republičkim zakonom, dostaviće predmet Ustavnom sudu Jugoslavije radi ocenjivanja saglasnosti propisa ili opšteg akta sa Ustavom Jugoslavije ili saveznim zakonom.

Ustavni sud Jugoslavije može pokrenuti postupak za ocenjivanje ustavnosti ili zakonitosti propisa ili opšteg akta i pre završetka postupka pred republičkim ustavnim sudom, ako su tim propisom ili opštim aktom očigledno povređena prava federacije.

Član 249

Postupak za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti pred Ustavnim sudom Jugoslavije mogu pokrenuti

- 1) Savezna skupština i republičke skupštine,
- 2) Savezno izvršno veće i republička izvršna veća, osim za ocenjivanje ustavnosti zakona koje donose njihove skupštine,
- 3) Vrhovni sud Jugoslavije i drugi vrhovni sudovi federacije, kao i republički vrhovni sudovi, ako pitanje ustavnosti i zakonitosti nastane u postupku pred sudovima,
- 4) savezni javni tužilac, ako pitanje ustavnosti i zakonitosti nastane u radu javnog tužilaštva,
- 5) republički ustavni sud,
- 6) skupština društveno-političke zajednice ili radna ili druga samoupravna organizacija ako je povređeno njeno pravo utvrđeno Ustavom Jugoslavije.

Postupak za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti pokreće Ustavni sud Jugoslavije i po sopstvenoj inicijativi.

Saveznim zakonom određuje se pod kojim uslovima ostali državni organi, organizacije i građani mogu pred Ustavnim sudom Jugoslavije pokretati postupak odnosno dati inicijativu za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti.

Član 250

Kad Ustavni sud Jugoslavije u postupku za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti nađe da zakon ili drugi propis nije u suprotnosti sa Ustavom Jugoslavije ili saveznim zakonom, može povodom primene tog propisa utvrditi odlukom njegov smisao koji odgovara Ustavu odnosno saveznom zakonu.

Član 251

Saveznim zakonom bliže se određuju nadležnost i postupak Ustavnog suda Jugoslavije i pravno dejstvo njegovih odluka.

Ustavni sud Jugoslavije samostalno uređuje svoju organizaciju i rad.

Glava XIV

NARODNA ODBRANA I JUGOSLOVENSKA NARODNA ARMIIJA

Član 252

Neotuđivo je pravo i dužnost naroda Jugoslavije da štite i brane nezavisnost i teritorijalnu celokupnost Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Obrana zemlje je pravo i dužnost građana, radnih i drugih organizacija, kao i federacije, republike, opštine i drugih društveno-političkih zajednica.

Za pripremanje i organizovanje Jugoslovenske narodne armije odgovorna je federacija, a za organizovanje civilne zaštite, predvojničke obuke i uopšte za pripremanje i organizovanje odbrane zemlje odgovorne su federacija, republika, opština i druge društveno-političke zajednice.

Prava, dužnosti i odgovornost građana i radnih i drugih organizacija u oblasti narodne odbrane određuju se saveznim zakonom.

Član 253

Vojna obaveza građana je opšta.

Saveznim zakonom uređuje se stupanje u službu Jugoslovenske narodne armije, prestanak te službe, kao i posebna prava i dužnosti pripadnika Jugoslovenske narodne armije u vezi sa službom u Armiji.

Član 254

Niko nema pravo da u ime Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije potpiše ili prizna kapitulaciju ili okupaciju zemlje. Takav akt je protivustavan i kažnjiv po zakonu.

Izdaja zemlje je zločin prema narodu i kažnjava se kao teško krivično delo.

Član 255

Jugoslovenska narodna armija je osnovna oružana snaga narodne odbrane Jugoslavije.

Jugoslovenska narodna armija štiti nezavisnost, ustavni poredak, nepovredivost i celokupnost teritorije Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Član 256

Vrhovni komandant oružanih snaga Jugoslavije komanduje i rukovodi Jugoslovenskom narodnom armijom i utvrđuje osnove planova i pripremnih mera za odbranu zemlje.

Vrhovni komandant postavlja, unapređuje i razrešava generale i admirale, kao i druge vojne starešine koje savezni zakon odredi.

Vrhovni komandant postavlja i razrešava predsednika, sudije i sudije-porotnike vojnih sudova, kao i vojne tužioce.

Vrhovni komandant može imati zamenika, koji ga zamenjuje u poslovima komandovanja i rukovođenja Jugoslovenskom narodnom armijom koje odredi vrhovni komandant.

Član 257

Savet narodne odbrane stara se o organizaciji i mobilisanju izvora i snaga zemlje za potrebe narodne odbrane.

Članove Saveta narodne odbrane, na predlog Predsednika Republike, imenuje i razrešava Savezno veće.

Predsednik Republike je predsednik Saveta narodne odbrane.

DEO TREĆI

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 258

Za sprovođenje ovog ustava i obezbeđenje prelaska na njegovu primenu doneće se poseban ustavni zakon.

Član 259

Ovaj ustav proglašava Savezna narodna skupština.